

HK
X9

†† 1974

SIPPKO Jemina Maria

zol. Szentfelöl

ps. "BERTA"

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI – SIPPKO Jenina

2 d. Szentfeld

574/WSK

I/1. Relacja ✓

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora ✓

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora ✓

II. Materiały uzupełniające relację ✓

III/1 – Materiały dotyczące rodziny relatora

III/2 – Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r.

III/3 – Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945)

III/4 – Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r.

III/5 – inne...

IV. Korespondencja ✓

V. Nazwiskowe karty informacyjne ✓

VI. Fotografie ✓

I 11 Relacja wstawiwa

- Relacja Janiny Bauer-Gelleert o J.M. Sippko, 2002 r., msp. (org.), k. 3 s. 1-4
- Wspomnienia Hanny Donarowicz o J.M. Sippko, msp. (kopia) w granicy, k. 3 s. 5-7

Sp. MARIA JANINA SIPPKO ur. 22.07. 1894r.- zm. 21.01. 1974r.

RELACJA

Kpt. Janinę Sippko znam od końca 1939r. ponieważ wymieniałyśmy między sobą/od 1939r./pocztę, najczęściej w lokalu "Kawiarenka" przy ul. Marszałkowskiej 4 m. 2, oraz w jej mieszkaniu przy ul. Grójeckiej vis a vis t. zw. Zieleniaka /1 czy 2 piętro/. Była w ówczas szefem komórki "Astry" w V.Oddz. K.G.A.K..

W czasie Powstania Warszawskiego 1944r. przeszła szlak bojowy K.G.A.K./Wola, Stare Miasto, Śródmieście/. Razem rozpoczęłyśmy służbę w Powstaniu Warszawskim w m.p. przy ^{ul. Parulskiej} 37 lub 57. Po tym nasze drogi rozeszły się, a m.p. były w różnych miejscach. Tym nie mniej wielokrotnie spotykałyśmy się na nszych szlakach łączności K.G.A.K..

W 1945 czy też 1946r. Pani Janina Sippko po powrocie do Warszawy zastała swój dom i mieszkanie zniszczone i zamieszkała w naszym mieszkaniu przy ul. Marszałkowskiej 4 m. 2. W 1951r. przeżyła rewizję w W/W mieszkaniu i została aresztowana razem z moją matką Marią Bauer. U Pani Janiny U.B. znalazło wnydle znajdującym się w szufladzie ,wtopioną biżuterię należącą do ps. "Tereni"? , która przedostała się do Anglii. "Berta była więziona w Pałacu Mostowskich o czym dowiedziałam się z wezwania mnie na przesłuchanie w charakterze świadka. Ponieważ w tym czasie pracowałam jako lekarz w Instytucie Hematologii, zwróciłam się do dyrektora Instytutu o zwolnienie mnie w pracy, celem stawienia się na w/w przesłuchanie. Pytanie zadane mnie przez dyrektora płk. Hausmana było krótkie - czy Pani chce iść na to przesłuchanie? i czy Pani wie w jakiej to sprawie. Orientując się, że U.B. napewno nie zrezygnuje z moich zeznań, odpowiedziałam: nie zależy mi na tym, a napewno chodzi tu o jakąś t.zw. "pyskówkę" na "Odolanach" gdzie pracowałam jako lekarz P.K.P. w Przychodni dla pracowników.

Mój szef podszedł do telefonu i usłyszałam rozmowę: - tu moja lekar-
ka ma do was wezwanie na przesłuchanie, jest mi bardzo potrzebna w
pracy, czy możecie ją zwolnić z tego przesłuchania. Tak jak przypu-
szczałam, odpowiedź z drugiej strony słuchawki była negatywna. Wobec
tego płk. Hausman poprosił o uzgodnienie ze mną godziny która odpe-
wiada mnie do stawienia się w Pałacu Mostowskich. Przejęłam słuchaw-
kę telefoniczną i uzgodniłam, że będę o godz. 16⁰⁰ w dniu wyznaczonym
na wezwaniu/daty nie pamiętam/. Idąc na przesłuchanie zabrałam pacz-
kę żywnościową dla P. Janiny, którą bardzo niechętnie przyjęto. Roz-
mowa była krótka: czy wiedziałam co jest w mydle, że to nie jest
własność Pani Sippko. Dając odpowiedź potwierdzającą, że wiedziałam
o tym, usłyszałam "dlaczego Pani Sippko od razu nie powiedziała, że to
nie jej rzeczy, że miała to na przechowanie, ale sprawdziliśmy w
Londynie i to się potwierdziło". Po trzech dniach Pani Janina
Sippko wróciła do domu na Marszałkowska 4 m. 2. Mieszkała tam aż do
swojej śmierci w 1974r. Matka moja Bauer Maria wróciła do domu z
więzienia w Fordonie w 1956r., ~~uzyska~~ ja zaś z nakazu pracy na teren
woj Koszalińskiego w 1972r. Przez cały czas mojej nieobecności w
Warszawie naszym mieszkaniem opiekowała się i broniła go Pani Janina
Sippko.

Po wojnie pracowała w "Czytelniku" aż do emerytury którą otrzymała
pod koniec 1960r. Była w pracy bardzo szanowana i ceniona zarówno
przez przełożonych jak i kolegów. Utrzymywała kontakt ze swoimi szefami
P.S.Z, Z.W.Z, A.K. i współtowarzyszkami broni z okresu okupacji ~~1939~~
1939-1945r. i Powstania Warszawskiego. Płk. Kazimierz Pluta-Czachow-
ski "Kuczaba"/szef O.V.K.G.A.K./ wysoko cenił "Bertę" za jej posta-
wę, odwagę i działalność w okresie okupacji i Powstania Warszaws-
kiego 1944r.. W czasie pogrzebu Pani Janiny Sippko był tym faktem
tak przejęty i wzruszony, że scedował na mnie mowę nad grobem w/w..
"Berta" mieszkała z moją matką i ze mną do końca swojego życia.
Po przejściu na emeryturę coraz bardziej podupadała na zdrowiu, mimo
to ciągle paliła papierosa. W styczniu 1974r. stan jej zdrowia na tyle

się pogorszył, że musiała zostać przewieziona do Szpitala Dzieciątka Jezus celem podłączenia tlenu i dalszego leczenia. Zmarła po kilku dniowym tam pobycie dn. 27.01. 1974r.

Dla mnie osobiście była wielkim przyjacielem, cicha, pogodna, równocześnie twarda i dzielna w pracy konspiracyjnej i walce powstańczej Kochała Polskę i Boga. Gasła powoli nie poddając się chorobie, którą ją niszczyła w ostatnich latach życia. Była osobą samotną, którą czasem odwiedzały jej dwie "siostrzenice"- chyba dalsza rodzina.

Nigdy nie opowiadała nam o swoim życiu przedwojennym/przed II Wojną Światową/i swojej rodzinie.

Została pochowana na Cmentarzu Wojskowym w Warszawie. Ponieważ nikt nie opiekował się jej grobem-towarzysze broni głównie Tola i jej mąż Nickiewiczowie/obydwoje nie żyją/, Jadwiga Kowalska "Agnieszka" /nie żyje/i ja, ~~Matka~~, ufundowali oprawę grobu z krzyżem Powstańczym i napisem:

Sp. Maria Janina Sippko
ps. "Berta"
kpt. Woj. Pol.-Oddział V K.G.A.K.
Powstania Warszawskiego
Odzn.Krz.V.M. V Klasy
ur.22 VII 1894- zm. 21. I.1974r.

Towarzysze. Broni

Relacja Janiny Bauer- Gellert, łączniczki Oddz.V K.G.A.K. luty 2002r

M. Bauer-Gellert

uwaga: w notesie mojej matki Marii Bauer figurują nazwiska z adresami i telefonami prawdopodobnie owej "rodziny", która czasami odwiedzała P Janinę Sippko

1/Z.Z.Izdebscy, tel. 14 Lubienice, Koszęcin ul. Ligonia 10

2/Izdebska Maria- Blanka Warszawa ,Irlandzka 8 ,tel./8/17-44-13

Równocześnie proponuję żeby Fundacja zwróciła się z oficjalnym

pismem do "Czytelnika" z prośbą o udostępnienie z archiwum akt personalnych p. Marii Janiny Sippko (może się zachowały) 6

I 1114

Sipkes, Bertha

"B e r t a" - Janina Sippko

wspomina Hanna Donarowicz, ps. "Halszka"
łączniczka Centralnej Poczty Komendy Głównej.

T.1811/195K; Lipińska H.

"BERTA" - Janina Sippke z domu Szenfeld, wdowa po mężu Gustawie
żnariym w 1923 roku.

Urodzona w Warszawie w 1894 roku, zmarła - brak informacji.
Ukończyła szkołę średnią w Warszawie - 7 klas i 8-mą w Kijowie.
Znała języki - francuski, niemiecki, angielski i rosyjski.

Do 1939 roku pracowała jako maszynistka w Kierownictwie Zaopatrzenia
Lotnictwa. Należała do L.O.P.P., P.C.K. i L.K.

Po wojnie przeniosła się do Łodzi i pracowała, również jako maszy-
nistka w Spółdzielni Wydawniczej "Czytelnik". Od marca 1946 roku prze-
niosła się do Warszawy i pracowała nadal w "Czytelniku" do 1966 roku
na pełnym etacie, a następnie, po przejściu na emeryturę na pół eta-
ta, aż do 1971-go roku. Należała do Związku Zawodowego Spółdziel-
czości i do Ligi Kobiet.

W czasie okupacji, od października 1939 roku należała do S.Z.P.,
Z.W.Z. i A.K. Była kierowniczką Centrali Pocztowej Komendy Głównej.
Był to zestaw trzech central łączących Komendanta Głównego AK, Szefa
Sztabu i Komendanta KB - V-go Oddziału sztabu. Zespół tych trzech
poczt nosił kryptonim A.B.C., w następnym okresie PeK.O. a w końcu
Be-Be-Ka. Skrótty te pochodziły od kryptonimów - kolejno - Astry,
Begonie i Cykorie, następnie - Pudis, Kundle i Ogary a w końcu Rasz-
ki, Bekasy i Kosy. Centrala pocztowa - "Astry" obsługiwała Komendanta
Sił Zbrojnych w Kraju. Centrala pocztowa - "Begonia" - obsługiwała
Komendę Główną, a trzecia centrala - Szefa Sztabu. "Berta" - Janina
Sippke - była kierowniczką poczty "Begonia", która zbierała pocztę
z dwug pozostałych central i rozdzielała do dalszej ekspedycji, spe-
niając w zasadzie rolę sekretariatu szefa oddziału V-go.

Brała udział w Powstaniu Warszawskim, pełniąc cały czas tę samą fun-
cję, bezpośrednio przy Komendancie Sił Zbrojnych w Kraju - Borze
Komorowskim.

Mieszkała przy ulicy Opaczewskiej 40.

Po wojnie przez szereg lat mieszkała w małym pokoiku na parterze
biur Spółdzielni "Czytelnik" przy ulicy Wiejskiej. Następnie za-
mieszkała przy ul. Marszałkowskiej Nr. 4 m. 2.

Oznaczona Orderem Virtuti Militari V-ej klasy oraz Złotym Krzyżem
Zasług z Mieczami.

23 września 1944-go roku otrzymała stopień starszej Komendantki co
odpowiadało stopniowi kapitana.

Ja pracowałam od 1940 roku właśnie w poczcie "Begonia", kierowaną
przez "Bertę". Jako łączniczka znałam dobrze "Bertę" i chciałabym
przekazać moje o niej wspomnienia, aby obraz o niej przekazać nas-
tępnym pokoleniom i historii. Moja dobra, kochana, zawsze pogodna,
i dowcipująca nawet w trudnych okolicznościach, - "Berta". Nasz
pół pocztowy składał się z pięciu osób, łącznie z "Bertą". "Monika

1114

Alina Pbrackiewicz, "Wika" - Maryla Krumholtz, "Olga", której nazwiska nie znałam oraz ja - "Halszka". "Berta" - była to już / w naszych oczach / starsza pani. Ubierała się zawsze starannie, ale staromodnie, niemodnie i niezbyt ładnie. Nosiła się długo, szyro i bezbarwnie. W zimie chodziła w jakichś szydełkowych kapelusikach, latem w beretach lub z gołą głową. Nigdy niczem nie zwracała uwagi. To był właśnie jej styl i rodzaj kamuflażu. Jako człowiek była cudowna. Sprawiedliwa. Nikogo nie wyróżniała. Życzliwa dla każdej z nas, ale zawsze wymagająca. My i tak zresztą byliśmy zawsze absolutnie dyspozycyjne i nie mogliśmy sobie nawet wyobrazić jakiegokolwiek nieposłuszeństwa. W obecnych czasach jest to prawie nie do pomyślenia, że mógł być wtedy tak absolutny posłuch. Była w tym oczywiście przedewszystkim kasługa "berty". w 1943 roku zostałam przeniesiona z "Begonii" do BIP-u. Zostałam kierowniczką poczty Sekretariatu BIP-u, mając za zadanie oprócz łączności różnych komórek BIP-u z szefem Sekretariatu "Prezesa", także łączność z Komendą Główną, czyli z jej dawną "Begonią". Tak więc cały okres konspiracji, aż do końca spotykałam się prawie codziennie z "Bertą". Spotykaliśmy się zresztą nie tylko służbowo lecz także u niej w mieszkaniu z okazji jakichś świąt lub imienin.

W czasie Powstania "Berta" prze cały czas przy Komendancie Sił Zbrojnych w Kraju, gen. Borze Komorowskim, w obsłudze Komendy Głównej. W pierwszych dniach Powstania była na Woli przy ul. Okopowej, gdzie ją spotykałam przynosząc pocztę g dowództwa Powstania, od Ge. Montera i "Prezesa". W dniu 5 sierpnia "Berta" została wysłana na "Starówkę" w celu badania drogi oraz wyszukania odpowiedniego miejsca na kwaterę dla sztabu. Miała przydzielonych dwóch uzbrojonych strzelców. Po wykonaniu zadania - miała czekać na I-szy rzut KG - na placu Krasińskich. Podobno, gdy ewakuowana grupa Komendy Głównej dotarła na umówione miejsce, "Berta" powitała ich słowami "Czekam od dawna pod umówionym jaworem". Jak widać pogoda ducha i humor nie opuszczały jej w żadnych okolicznościach. Na Starym Mieście Komenda stacjonowała w budynku Archiwum Akt Dawnych przy ulicy Długiej. Nr. 7. Po ewakuacji kanałami w nocy z 25/26 sierpnia Komenda przeniosła się do gmachu PKO przy ul. Jasnej na rogu Świętokrzyskiej, a następnie, po tragicznym bombardowaniu gmachu w dniu 4 września. Jedna z bomb lotniczych wpadła do kanału wentylacyjnego i wybuchła na poziomie podłogi. Zginęło wtedy około 30 osób, a między innymi osobista łączniczka "Bora" - "Basia" kierownicza poczty "Aster". Następnego dnia KG zostało przeniesione do gmachu PAST-y przy ul. Piusa / obecnie Pięknej /. Przez cały okres Powstania miałam stały kontakt z "Bertą" jako łączniczka "Prezesa". Tak więc prze cały ten okres spotykałam "Bertę"2 co było dla mnie zawsze radością. Dlatego też mogę przekazać te wspomnienia podkreślając ich całkowitą autentyczność.

I / 2 Dokumenty sensu stricto dot. osoby relatora

+ koperta

- Legitymacja nr I 6999, Londyn 1941r., kopia, k. 1 s. 1-2
- Zaświadczenie nr DK-05154/W, Warszawa 1966r., kopia, k. 2. s. 3-6
- Zaświadczenie nr DK-1493/W, Warszawa 1964r., kopia, k. 2 s. 7-10
- Legitymacja nr 8034, Londyn 1940r., kopia, k. 1 s. 11-12
- Legitymacja nr 922I, Londyn 1941r., kopia, k. 1 s. 13-14
- Legitymacja nr 33013, Londyn 1943r., kopia, k. 1 s. 15-16
- Legitymacja VM nr 12547, Londyn 1963r., kopia, k. 2 s. 17-20
- Oświadczenie świadków K. Pluta - Czachowskiego i K. Huzaraka, Warszawa-Kraków 1958r., kopia, k. 1 s. 21.

KSERO DOKUMENTÓW

Dotyczy VM Jenine

Sippko

f III

Archiwum VM Sippko

- przystąpienie Repime Kesidce

21 IX 06

(zei. do p. 1577/06/)

IR11

Legitymacja Nr 16999.

Sippkova Janina

"Berta" Kapitan

Nazwisko, imię, pseudonim, stopień

z ARMII KRAJOWEJ

odznaczony został

MEDALEM WOJSKA

po raz I, 2, 3, 4.

P. KRACZKIEWICZ ppłk. inż.

w/z. gen, bryg. I. PEŁCZYŃSKIEGO

Londyn, dnia -5 JAN 1971

IR14

IR15

ZAŚWIADCZENIE

Nr DK-05157/W

WARSZAWA

dnia 25.04. 1966 r.

Zaświadcza się, że
Obywatel

SIPPKO Maria
(nazwisko i imię)

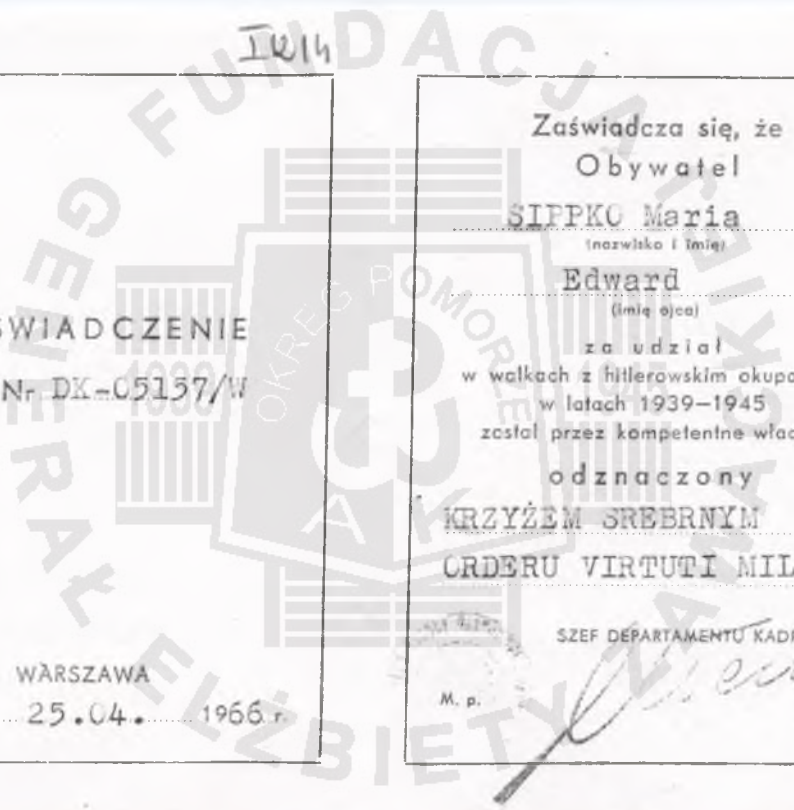
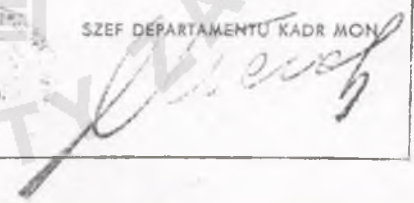
Edward
(imię ojca)

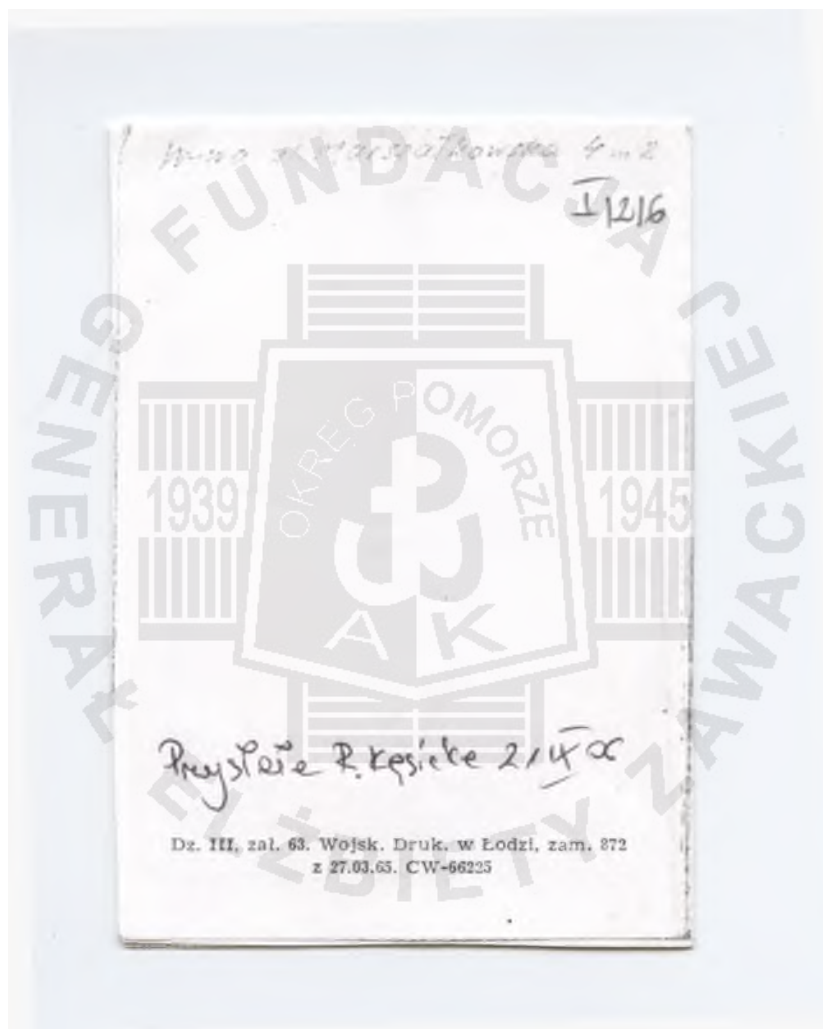
za udział
w walkach z hitlerowskim okupantem
w latach 1939-1945
został przez kompetentne władze

odznaczony
KRZYŻEM SRĘBRNYM
ORDERU VIRTUTI MILITARI

SZEF DEPARTAMENTU KADR MON.

M. p.

IK18

IK19

ZASWIADCZENIE

Nr DK-1493/W

Warszawa,

dnia 10 grudzień 19 64.

Zaświadcza się, że

Obywatel

Ob. SIPPKO Maria Janina

(nazwisko i imię)

o. Edwarda

(imię ojca)

za udział

w walkach z hitlerowskim okupantem

w latach 1939 – 1945

został przez kompetentne władze

odznaczony

ZŁOTYM KRZYŻEM ZASŁUGI

Z MIECZAMI

SZEF DEPARTAMENTU KADR MON

[Handwritten signature]

IWM
LEGITYMACJA
KRZYŻA ARMII KRAJOWEJ

Nr. 8034

Nazwisko **SIPKOWA** *Ik/12*

Imię **Janina**

Pseudonim **" Berta "**

Przydział **K-da Gł. Oddz.VK.**

Odnaczony został

KRZYŻEM ARMII KRAJOWEJ

ustanowionym dnia 1 sierpnia 1966 roku
przez dowódcę A.K. gen. Tadeusza Bora-
Komorowskiego dla upamiętnienia wysiłku
żołnierza Polski Podziemnej w latach

1939 — 1945.

**Przewodniczący
Komisji Krzyża**

Podpis:

[Signature]

**K. Ziemski — "Wachnowski"
Z-C A D-CY W-SKIEGO KORPUSU A.K.**

6 czerwiec 1970

Londyn, dnia

Nazwisko Sippkowa *Ik/14*

Imię Janina

Pseudonim "Berta"

Przydział Oddz. O.V.K-nda Gz.

Warszawa.

Odnaczony został

KRZYŻEM ARMII KRAJOWEJ

ustanowionym dnia 1 sierpnia 1966 roku
przez dowódcę A.K. gen. Tadeusza Bora-
Komorowskiego dla upamiętnienia wysiłku
żołnierza Polski Podziemnej w latach
1939 — 1945.

Przewodniczący

Podpis:
Komisji Krzyża

K. Ziemiński
K. Ziemiński—"Wachnowski"

Londyn, dnia-5. JAN. 1971.....

I 2115

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ
~~Dowództwo~~

Legitymacja Nr. 33013

Stopień Kapitan

Nazwisko SIEPKO

Imię Maria Janina

Oddział Armia Krajowa

Odznaczony został

~~medalem~~ Złotym Krzyżem Zasługi
z Mieczem

Podstawa: Zarz. Dow. A.K. z dnia

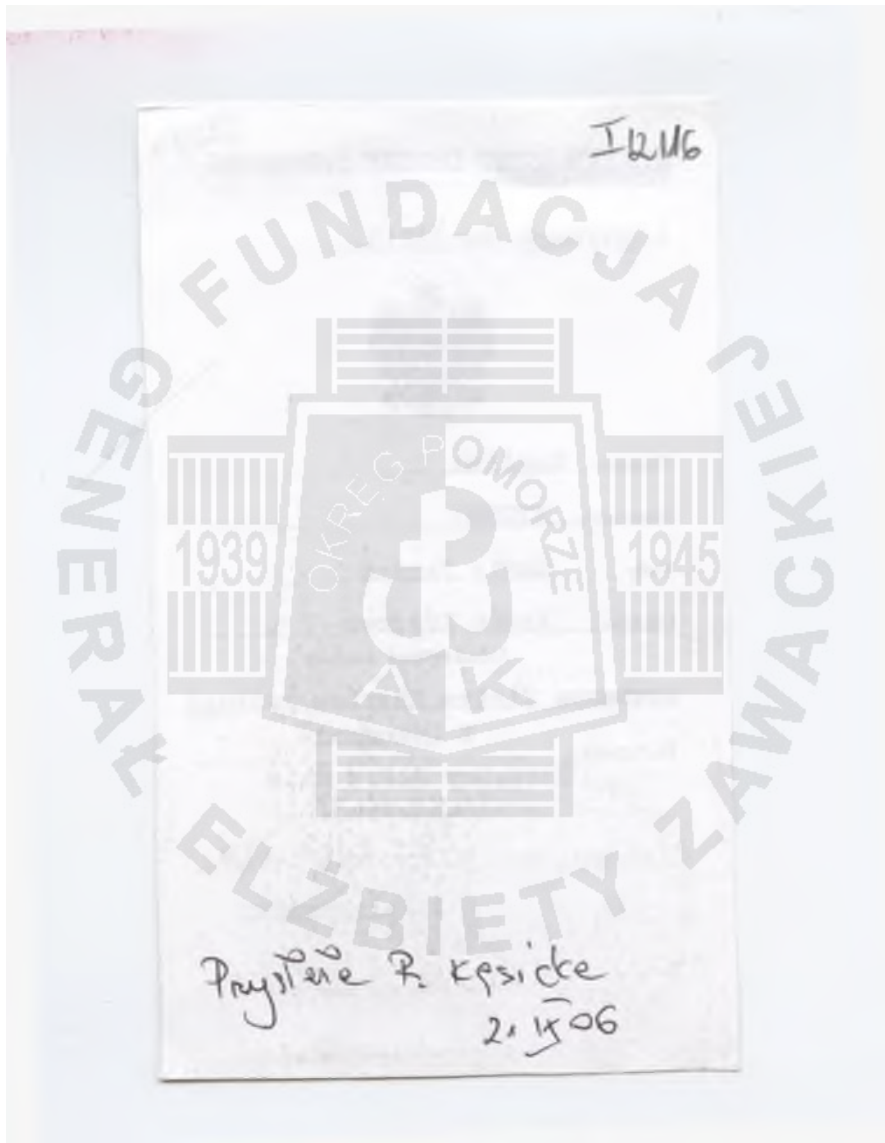
11. XI. 1943.

Londyn, dnia 30 grudnia 1949 r.

~~Stanisław~~

Stanisław
my

~~MINISTERSTWO SPRAW OŚWIATY~~
MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ

IR 114

No. Leg...12547.

LEGITYMACJA

orderu wojennego

"VIRTUTI MILITARI"

I 12118

Nr. krzyża... 12547... I 12119

BIURO KAPITUŁY
ORDERU WOJ. "VIRTUTI MILITARI"
SZEF GABINETU MINISTRA SEKCJI WOJSKOWYCH

Maria Janina Sippko
Podpis właściciela legitymacji

stwierdza, iż Kapitan.....

.....*Maria Janina SIPPKO*.....

jest kawalerem Orderu Wojennego

"VIRTUTI MILITARI"

kl. 5-8.3...

SZEF GABINETU MINISTRA
SEKCJI WOJSKOWYCH
Szef Biura Kapituły

Szeremeta
.....
Szeremeta, mjr

.....*London*..... dnia *25/IX*..... *1963*.....

Przysiężenie R. Kesicke 21 IX 06 120 4 j 1977/06/

I 12121

OSWIADCZENIE.

My, niżej podpisani członkowie b. Komendy Głównej ZWZ-AK stwierdzamy, że znana nam osobie JANINA SIPPKE z d. Szenfeld, ur. w Warszawie w 1894 r., ps. BERTA brała czynny udział w walkach o niepodległość w latach 1939-1945. W czasie kampanii wrześniowej w 1939 r., jako żołnierz WSP brała udział w walkach na Czerniakowie. Po kapitulacji Warszawy przeszła do konspiracji i odbyła służbę w szeregach SZP-ZWZ-AK, z przydziałem do o V. Szt. KG AK. Była współorganizatorem obowiązującego systemu służby wewnętrznej, lokalowej, pocztowo-kącznikowej i bezpieczeństwa wewnętrznego w KG AK. Od czasu utworzenia centralnego punktu pracy wykonawczej dowodzenia oraz Centralnej Poczty Głównej, Berta była ich kierowniczką, wiążąc z dnia na dzień przez pięć lat, lokal pracy komendanta Głównego z podległymi mu częściami Sztabu oraz z ośrodkami łączności wewnętrznej i zewnętrznej (krajowej i zagranicznej). Przez cały czas swojej służby, Berta pracowała w warunkach stałego zagrożenia osobistego wykazując wyjątkowe opanowanie, odwagę, energię, szybkość orientacji i umiejętność pobierania celowych decyzji. Wielekrotnie, osobie, aby chronić życie podkomendnych łączniczek, retowała materiał służbowy z zagrożonych lokali, przenosiła dokumenty, pisma i rozkazy Komendanta Głównego przez zagrożone strefy (obławy, blokady). M. i. z narażeniem własnego życia uratowała Szefa o V KG AK od wpadki na lokalu "Reduta" (ul. Wolska-styczeń 1942 r.) oraz "Breńko" od wpadki na lokalu "Dołek" przy ul. Dobrej 12 (maj 1944). W swej pracy była jednym z najbardziej niezawodnych czynników pracy dowodczej KG, bowiem regulując ruch poczty wewnętrznej detykowała najtajniejszych problemów konspiracji, bezpieczeństwa osoby Komendanta Głównego i jego Sztabu. Na wniosek Komisji Odznaczeniowej O V KG z dn. 28 września 1944 r. (L. 509), powołanej do życia w ostatnich dniach powstania warszawskiego, Komendant Główny AK i Naczelny Wódz odznaczył Janinę Sippke orderem Virtuti Militari V kl. za całokształt wiernej, niezawodnej służby żołnierskiej; za niezrębną postawę obywatelską w ciągu całego okresu konspiracji; za działalność o podstawowym znaczeniu dla rozwoju konspiracji i jej pozytywnych osiągnięć; za wielokrotne czyny żołnierskie w obliczu nieprzyjaciela świadczące o jej odwadze. Berta otrzymała w dn. 2 października 1944 r. stopień kapitana. Niniejsze oświadczenie składamy dla przedstawienia go władzom państwowym przy staraniach o weryfikację stopnia wojskowego i nadanego odznaczenia oraz dla uzyskania legitymacji, których nie mogła otrzymać na ręce w warunkach konspiracji.

Warszawa-Kraków, dnia 25 sierpnia 1958 r.

Ludwik Muzyčka

/-/Ludwik Muzyčka
"Benedykt"

ppłk. b. Szef O VII KG AK
za. Kraków, Sewińskiego 14 m. 1

Kazimierz Pluta-Czachowski

/-/Kazimierz Pluta-Czachowski
"Kuczaba"

plk. dypl. b. Szef O V KG AK
zam. Warszawa, ul. Filtrów 51

Autentyzacja podpisów
Ob. Pluta-Czachowski Kazimiera
Ob. Muzyčka Ludwika

11. 2. IX. 1958

I 13 Inne materiały dokumentacyjne dot. os. relatora

- lista odnieszonych VM (fragment), kopia, k. 1 s. 1

VH

4.	Perenc Jan s. Marcina	9.07.1896	AK	18.02.66	5150 ✓
5.	Relich Konstanty s. Konstantego	29.09.1900	AK	28.01.66	5151 ✓
6.	Rymasa Kazimierz s. Romana	28.05.1904	AK	15.12.65	5152 ✓
7.	Sagin Kazimierz s. Andrzeja	4.09.1897	AK	21.01.66	5153 ✓
8.	Scibich Antoni s. Kazimierza	7.06.1919	AK	22.04.66	5154 ✓
9.	Sianoszek Bronisław s. Wincentego	7.04.1921	AK	4.02.66	5155 ✓
0.	Sikorski Tomasz s. Bronisława	11.12.1923	AK	28.01.66	5156 ✓
1.	Sippko Maria Janina o. Edwarda	22.12.1894	AK	11.02.66	5157 ✓
2.	Sowa Emil s. Józefa	5.07.1913	PSZ		5158 ✓
3.	Sowiński Michał s. Michała	10.09.1893	AK	28.01.66	5159 ✓
4.	Stankiewicz Jan s. Ludwika	23.07.1917	AK	17.12.65	5160 ✓
5.	Steblik Władysław s. Jana	22.10.1898	PSZ		5161 ✓
6.	Stykowski Wacław s. Jana	1.11.1912	AK	25.03.66	5162 ✓
7.	Szwarc Halina o. Wincentego	5.05.1923	AK	1.04.66	5163 ✓
8.	Szydlowski Kazimierz s. Antoniego	6.02.1906	PSZ		5164 ✓
9.	Szymś Mieczysław s. Franciszka	5.04.1912	AK	17.12.65	5165 ✓
0.	Wasilewski Kazimierz s. Jana	5.03.1907	AK	18.02.66	5166 ✓
1.	Woszczyk Antoni s. Antoniego	4.08.1914	AK	25.03.66	5167 ✓

II Materiały uzupełniające relację

- Biogram J. H. Sippko oprac. przez H. Getter, 1996 r., msp. (kopia), k. 2 s. 1-2.
- Biogram J. H. Sippko oprac. przez E. Skerską, E. Ławacką i D. Kramp, 2007 r., wydruk, k. 3 s. 3-5.
- Biogram J. H. Sippko oprac. przez E. Skerską (kompilacja), 2007 r., wydruk, k. 3 s. 6-8
- Biogram J. H. Sippko przesłany przez H. Sulej i U. Hissetel, wydruk, k. 3 s. 9-11; 2 egz. uzupełniony, wydruk, k. 4 s. 12-15; 3 egz. uzupełniony, wydruk, k. 5 s. 16-20.
- Biogram J. H. Sippko, [w:] Polski Słownik Biograficzny t. XXXVII, kopia, k. 3 s. 21-23
- Hanna Dąbrowska, „Beta” - sprawiedliwa, zycielna, Biuletyn informacyjny ŻŁŻAK nr 10/2000 r., kopia, k. 2 s. 24-25; 2 egz., kopia, k. 2 s. 26-27
- Notatki na temat J. H. Sippko przesłane przez H. Sulej i U. Hissetel, rkp. (kopia), k. 2 s. 28-30
- Nekrolog J. H. Sippko, 1974 r., kopia, k. 1 s. 31-32

SIPPKO /Sippkova/ Janina Maria z d. Szenfeld / 1894 - 1974 / ps. Berta działaczka konspiracyjna i niepodległościowa, oficer KG AK.

Ur. 22 XII w Warszawie, była jedynym dzieckiem inżyniera miejskiego Edwarda Szenfelda /zm.1945/ i Anieli z d. Łajczkowskiej /zm.1921 /

Inż. E. Szenfeld specjalista w zakresie wodociągów i kanalizacji był autorem następujących prac: Projekt osadocnych basenów dla ocistki fabrycznych wód miasta Łodzi. Warszawa 1898; Historia rozwoju metody biologicznego oczyszczania ścieków kanałowych. Warszawa 1929; Przyczynek do sprawy podwyższania opłat za wodę na cele rozbudowy Wodociągów i Kanalizacji m.stoł. Warszawy. Warszawa 1927, oraz współautorem i wydawcą dużej pracy zbiorowej: Kanalizacja, wodociągi i pomiary m. Warszawy wykonane podług projektu i pod głównym kierownictwem W.H. Lindleya. Warszawa 1911.

S. ukończyła w r. 1912 7-klasową pensję Pauliny Hewelke / późniejsze Gimnazjum im. K. Tańskiej-Hoffmannowej / w Warszawie, następnie zaś 8 klasę w żeńskim gimnazjum W. Peretjatkowiczowej w Kijowie. Świadectwo dojrzałości otrzymała w r. 1915 jako ekstern przed komisją Okręgu Szkolnego tamże.

W l. 1915/16 i 1916/17 studiowała w żeńskim Instytucie Medycznym w Petersburgu i była w tym okresie czynna w Organizacji Młodzieży Narodowej.

W r. 1918 po powrocie do kraju w POW i w Tow. "Sokół" w Wilnie. Od wiosny 1919 w dyspozycji Ekspozytury Oddz. II Naczelnego Dowództwa w Sekcji Kurierskiej. Obsługiwała trasę Wilno - Dyneburg, przekazując rozkazy dowództwa Frontu Litewsko-Białoruskiego rezydentom polskiego wywiadu i odbierając od nich meldunki, wielokrotnie przekraczała linię frontu.

Po rozwiązaniu Sekcji Kurierskiej czynna w służbie w sekcji Instruktorско-оświatowej, w r. 1920 służyła w II Ochotniczej Legii Kobiet w Wilnie i Grodnie. W czasie III Powstania Śląskiego czynna w służbach kwatermistrzowskich wspierających powstanie. /Kantyna 4 Górnośląskiego p.p./

Po rozwiązaniu kobiecych służb wojskowych, podjęła studia w r. 1922 na Wydziale Farmacji UW, które porzuciła po roku. W l. 1923-1932 przy mężu /ślub 1923/. W l. 1933-1939 S. była zatrudniona jako maszynistka w Kierownictwie Zaopatrzenia Lotnictwa /uprzednio Dep. Aeronautyki M.S. Wojsk./.

Po Wrześniu 1939 w konspiracji, od samego jej początku t.j. od powstania Służby Zwycięstwu Polski jako jedna z grona najbliższych współpracowniczek Janiny Karaś ps. "Bronka" i Haliny Piwońskiej ps. "Henryka", które tworzyły sieć łączności konspiracyjnej.

S. ~~przejawia~~ ^{związała} przyjaźni ps. "Berta" zorganizowała pocztę wewnętrzną w Oddz. V k Komendy Głównej ^{Związała} a następnie kierowała jej obiegiem, między szefem Oddz. V k /łączności konspiracyjnej/ i poszczególnymi komórkami oddziału. ~~Nadto~~ oraz szefem Oddz. V o /łączności operacyjnej/. Nadto koordynowała obie poczty szefa oddziału do komendanta Głównego i szefa sztabu przez trzy centrale pocztowe KG. Nosiły one kolejne kryptonimy: ABC - Astry, Begonie, Cy-

korcia, następnie PKO - Pudle, Kundle, Ogary i wreszcie w r.1944 Re Be KA - Raszki, Bekasy, Kawki wzgl. Kosy.

Działalność ta wymagała zorganizowania szeregu pośrednich i bezpośrednich lokali kontaktowych i uruchomienia sieci łączniczek. W tej pozornie mało efektownej ale skutecznej i niesłychanie intensywnej pracy S. wyróżniająca się osobistą skromnością, wykazała talent organizacyjny i osobistą odwagę.

W czasie Powstania warszawskiego kierowała służbą łączniczek KG oraz organizowała miejsca postoju KG AK m, inn, po opuszczeniu Woli przy ul. Barokowej na Starym Mieście.

Po Powstaniu opuściła miasto wraz z ludnością cywilną, nie wiadomo czy brała udział w dalszej pracy konspiracyjnej do rozwiązania AK 19 I 1945 i po tej dacie.

Po wojnie podjęła pracę w Sp-ni Wydawniczej "Czytelnik", zrazu w Łodzi / VI.1945 - III, 1946/ następnie w centrali w Warszawie jako maszynistka. W okresie IX - X, 1951 przebywała w areszcie Śledczym MBP / prawdopodobnie w związku z organizacją "Kraj" - domniemanie autora /. Z dniem 30.VI.1959 przeszła na emeryturę zachowując prace zleczone do grudnia 1971.

Zmarła w Warszawie 27 I i pochowana została na Cmentarzu Komunalnym /d, Wojskowy/ na Powązkach kw. II C 28 - 10 -4.

Po r.1956 nie brała udziału w życiu kombatanckim" nie pozostawiła ani relacji ani notatek o służbie" / H.Czarnocka W.: Łączność, sabotaż, dywersja. Kobiety w AK. s.74/

Odznaczona Krzyżem Zasługi z Mieczami /1933/ oraz VM Vkl. /1944/ była kpt. AK

Mąż S, inż. mech Gustaw Sippko /zm.1932/ zatrudniony na odpowiedzialnych stanowiskach w przemyśle zbrojeniowym w Skarżysku-Kamiennej i Strachowicach a ostatnio w Państwowych Zakładach Tele i Radiotechnicznych na ul. Grochowskiej w Warszawie był autorem publikacji: Kraków stolicą Kresów południowo-zachodnich. Kraków 1930 oraz Wielkie Polskie Żagłębie w przemyśle energetycznym. Dąbrowa Górna. 1930

Źródła: CAW- Zesp. Komitet Krzyża i Medalu Niepodległości 28.XII. 1933. Arch. osob. Sp-ni Wyd. "Czytelnik" teczka osob. S.; Materiały Komisji Historii Kobiet TMH w "wie SXXII II/S-X, tamże Wykaz kobiet odznaczonych VM; Kazimierz Malinowski: Żołnierze łączności walczącej Warszawy. W. 1983; Łączność, sabotaż, dywersja. Kobiety w AK. Hove-Sussex. 1985; Marek Ney-Krwawicz: Komenda Główna Armii Krajowej. W. 1990; Halina Zakkrzewska: Niepodległość będzie twoją nagrodą. T.1 w. 1994; Kazimierz Pluta-Czachowski: Z woli na Starówkę. Za i Przeciw 1969 nr 10; Nekrologi: WTK 1974 nr 14 s.11, Życie Warszawy 1974 nr 26 s.10, nr nr 28 s.9

Merel Gelfin

*W latach trzydziestych S. zamieszkiwała kolejno:
Grochowska 30, Grojecka 104 m 30, powojnie Kermińska
27.09.96 36 4 m.2*

Dkr. Biogram oprac. przez E. Skórską got. 12 IX 2007 1 komp. E. Skórska
D. W. i E. 2 do III t. Stowmike UM Kobiet II/13

SIPPKO Janina Maria z d. Szenfeld (1894-1974), ps. „Berta”, studentka medycyny i farmacji, członkini Organizacji Młodzieży Narodowej, POW, Tow. Gimn. „Sokół”, przez rok do maja 1920 kurierka Oddziału II Dowództwa Frontu Litewsko-Białoruskiego, następnie instruktorka oświatowa w Dowództwie 7 Armii, żołnierz OLK w Wilnie, uczestniczka III Powstania Śląskiego, w kampanii wrześniowej 1939 udział w walkach o Warszawę, od października 1939 kierowniczką centrali pocztowej Oddziału V DG SZP-KG ZWZ-AK, w Powstaniu Warszawskim w Sztapie KG AK; po wojnie maszynistka w spółdzielni

Uwaga [wzrost] foto
w Petersburgu
od 1918
w Wilnie
w Warszawie
POW
Sokół
Kurierka

Janina Maria Sippko urodziła się 22 XII 1894 w Warszawie jako jedyne dziecko inżyniera miejskiego, specjalisty w dziedzinie wodociągów i kanalizacji, Edwarda i Anieli z d. Zajączkowskiej. W 1912 ukończyła siedmioklasową pensję Pauliny Hewelke w Warszawie, a po wyjeździe w 1913 z rodzicami do Kijowa kl. VIII w Żeńskim Gimnazjum W. Peretjatkowiczowej, gdzie poznała języki francuski, angielski i niemiecki. We wrześniu 1915 otrzymała świadectwo dojrzałości (jako ekstern). W latach 1915-1917 studentka Żeńskiego Instytutu Medycznego w Petersburgu, działała w Organizacji Młodzieży Narodowej. Wiosną 1917 przerwała studia z powodu złych warunków materialnych. Przez rok pracowała jednocześnie uczęszczając na Wyższe Kursy Polskie Historyczno-Literackie jako wolna słuchaczka. W lipcu 1918 wyjechała z Petersburga do Warszawy, warunkowo przyjęta na III semestr Wydziału Lekarskiego UW. W tym okresie podjęła działalność w POW i Tow. Gimn. „Sokół” i wkrótce zrezygnowała ze studiów w związku z tą służbą wojenną. Przez pół roku, od kwietnia do listopada 1919 była przydzielona z ramienia POW do Sekcji Kurierskiej Ekspozytury Oddziału II Naczelnego Dowództwa. Latem 1919 jako kurierka pozafrontowa obsługiwała trasę Wilno-Dyneburg. Po zdobyciu Wilna w kwietniu 1919 została przydzielona do Oddziału II Dowództwa Frontu Litewsko-Białoruskiego. Do lipca 1920 pracowała w Referacie Kulturalno-Oświatowym przy Dowództwie tego frontu, a następnie przy Dowództwie 7 Armii jako instruktorka oświatowa. Wówczas wstąpiła do OLK (Ochotniczej Legii Kobiet) w Wilnie i Grodnie, ale wkrótce zwolniona z powodu choroby. Następnie krótko pełniła funkcję kurierki w Sekcji Instruktoerek Oświatowych Departamentu Naukowo-Szkołnego M.S.Wojsk. Od maja 1921 była czynna w III Powstaniu Śląskim w służbach kwatermistrzowskich. W lipcu tr. przeszła do służby w Ekspozyturze Oddziału II na Górny Śląsk.

Po rozwiązaniu OLK, w 1921 podjęła studia na Wydziale Farmacji UW, ale ich nie ukończyła. W 1923 wyszła za mąż za inżyniera Gustawa Sippkę i do jego śmierci w 1932 nie

pracowała zawodowo. Od 1933 do 1939 była zatrudniona jako maszynistka w Kierownictwie Zaopatrzenia Lotnictwa w Warszawie. Należała do LOPP i PCK.

W kampanii IX 1939 uczestniczyła w walkach na Czerniakowie. Po kapitulacji Warszawy od października 1939 jako „Berta” należała do najbliższych współpracowniczek Janiny Karasiówny i Haliny Piwońskiej, montujących sieć łączności konspiracyjnej SZP, w początkowym okresie kierując Sekretariatem Biura Kwatery Głównej DG SZP. Była współorganizatorką systemu służby wewnętrznej, lokalowej, pocztowo-łącznikowej i bezpieczeństwa wewnętrznego. Po utworzeniu Centralnej Poczty Głównej objęła kierownictwo centrali pocztowej Oddziału V KG ZWZ-AK krypt. „Begonia” (potem „Pudle” i „Raszki”), jednej z trzech central pocztowych KG. Zabezpieczała utrzymanie łączności Komendanta Głównego z podległymi ośrodkami łączności wewnętrznej jak i zewnętrznej (krajowej i zagranicznej). Centrala „Begonii” kierowana przez „Bertę” zbierała pocztę z dwóch pozostałych central pocztowych i rozdzielała do dalszej ekspedycji, spełniając rolę sekretariatu Szefa Oddziału V. Był Szef Oddziału V KG płk. dypl. Kazimierz Pluta-Czachowski ps. „Kuczaba” tak ocenia jej pracę: *„pracowała (...), wykazując wyjątkowe opanowanie(...) i umiejętność pobierania celowych decyzji. Aby chronić życie podkomendnych łączniczek, ratowała materiał służbowy z zagrożonych lokali. Była jednym z najbardziej niezawodnych czynników pracy dowódczej KG, bowiem regulując ruch poczty wewnętrznej dotykała najtajniejszych problemów konspiracji, bezpieczeństwa Komendanta Głównego i jego Sztabu.”*

W Powstaniu Warszawskim kierowała służbą łączniczek przy KGAK oraz organizowała miejsca postoju KG AK m. in. po opuszczeniu Woli postój przy ul. Barokowej na Starym Mieście. H. Downarowicz wspomina: *„W czasie powstania „Berta” była przy gen. T. Borze-Komorowskim, w obsadzie Komendy Głównej. Przypominam sobie takie zdarzenie; 5 sierpnia „Bertę” wysłano na Starówkę, żeby znalazła drogę i odpowiednie miejsce dla sztabu. Przydzielono jej dwóch uzbrojonych strzelców. Po wykonaniu zadania miała czekać na pierwszą grupę na pl. Krasińskich. Gdy dotarli na umówione miejsce „Berta” powitała ich słowami: czekam od dawna pod umówionym jaworem. Pogoda ducha i humor nigdy jej nie opuszczały.”* Po kapitulacji Powstania opuściła Warszawę z ludnością cywilną.

Kpt. Janina Maria Sippko ps. „Berta” Rozkazem Dowódcy AK nr 512 z 2 X 1944 została odznaczona Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari *„za całokształt wiernej, niezawodnej służby żołnierskiej (...), za wielokrotne czyny żołnierskie w obliczu nieprzyjaciela świadczące o jej odwadze”*. Nadanie zostało zweryfikowane we wrześniu 1963

przez Kapitułę Londyńską #D.W.

na Uchodźstwie z nr. k. 12547 oraz w kraju w lutym 1966 przez GKds.WO przy ZG ZBoWiD. Wcześniej otrzymała Odznakę Frontu Litewsko-Białoruskiego, w lipcu 1933 została wyróżniona Krzyżem Niepodległości, a w 1934 z tytułu zasług w pracy zawodowej Srebrnym Krzyżem Zasługi. Za udział w walkach z hitlerowskim okupantem została odznaczona także Zł.KZzM oraz czterokrotnie MW i KAK. Dnia 2 X 1944 została mianowana na stopień kpt.

Po wojnie, od czerwca 1945 do emerytury w 1966 pracowała w Spółdzielni Wydawniczej „Czytelnik” najpierw w Łodzi, a od marca 1947 w centrali w Warszawie jako maszynistka. Przez kilka lat mieszkała w małym pokoiku na parterze biur „Czytelnika” przy ul. Wiejskiej, następnie u Marii Bauer i jej córki Janiny przy ul. Marszałkowskiej 4. W okresie wrzesień-październik 1951 przebywała w areszcie śledczym MBP w Warszawie. Została aresztowana razem z M. Bauer pod zarzutem kontaktów z emisariuszami Sztabu NW. Areszt w Pałacu Mostowskich opuściła stosunkowo szybko dzięki staraniom Janiny Bauer-Gellert. Należała do LK.

Zmarła 27 I 1974, została pochowana na Cmentarzu Komunalnym (dawny Wojskowy) na Powązkach w kw. IIC 28-10-4.

APAK, T. 574/ WSK; AUW, aps, sygn. KFARM 476 (Szenfeldówna Janina); CAW, sygn. KN 28 VIII 1933 ; DW UdsKiOR, Wykaz nr 1 Głównej Komisji ds. Weryfikacji Odznaczeń, s. 4, poz. 61 ; Spis VM Londyn s. 156 ;

Downarowicz H., „ Berta” – sprawiedliwa i życzliwa, Biuletyn Inf. Zarz. Gł. SZ ZAK , nr10/ 2000 ; Kowalska J., Kobiety z biura szyfrów, WTK, nr 10/ 1979; Łączność, sabotaż, dywersja ...,passim; Malinowski K., Żołnierze łączności walczącej Warszawy, Warszawa 1983, s.18 ; Ney- Krwawicz, Komenda ..., s. 31, 37, 153, 326, 328; Sł. VM, t.1, s. 200, 250, t. II, s. 286; Polskie Podziemie na Ukrainie ..., t.1, s. 603, 605; PSB, t. XXXVII, s. 563 ; Służba Polek ..., cz.2, s.60, 69, 70 ; Wesołowski, Order VM..., s. 612; WIEPW, t.4, s. 122 ; WTK nr 14 / 1974; Zakrzewska H., Niepodległość będzie twoją nagrodą, t. 1, s. 56, 60, 64; Zawołać..., s. 370; Ziemiański, Praca kobiet ..., s. 156 .

V. 718 ✓
D.W.

Biogram oprac. przez
E. Skwarcę

kompileja 23.07.07

116

WŁ

ps Berta

Sippko Janina Maria z d. Szenfeld (1894 – 1974), studentka medycyny i farmacji, członkini Organizacji Młodzieży Narodowej, POW, Tow. Gimn. „Sokół”, od kwietnia 1919 do maja 1920 kurierka Oddziału II Dowództwa Frontu Litewsko-Białoruskiego, następnie instruktorka oświatowa w Dowództwie 7 Armii, żołnierz Ochotniczej Legii Kobiet w Wilnie i Grodnie, w III Powstaniu Śląskim służbie kwatermistrzowskiej 4 Górnos Śląskiego Pułku Piechoty, od lipca 1921 w Ekspozyturze Oddziału II na Górny Śląsk, w kampanii wrześniowej 1939 w oddziałach psk w walkach o Warszawę, jako „Berta” od października 1939 organizatorka i kierowniczka centrali pocztowej Oddziału V DG SZP – KG ZWZ – AK, w Powstaniu Warszawskim w Sztabie KG AK; maszynistka

Janina Maria Sippko urodziła się 22 XII 1894 w Warszawie jako jedyne dziecko inżyniera miejskiego, specjalisty w dziedzinie wodociągów i kanalizacji, Edwarda i Anieli z d. Zajączkowskiej. W 1912 ukończyła siedmioklasową pensję Pauliny Hewelke w Warszawie, a po wyjeździe w 1913 z rodzicami do Kijowa, kl. VIII w Żeńskim Gimnazjum W. Peretjatkowiczowej. We wrześniu 1915 otrzymała świadectwo dojrzałości (jako ekstern) wydane przez Kijowski Okręg Naukowy. W latach 1915 – 1917 studentka Żeńskiego Instytutu Medycznego w Petersburgu, działała w Organizacji Młodzieży Narodowej. W IV semestrze (wiosną 1917) przerwała studia z powodu ciężkich warunków materialnych. Przez rok pracowała i jednocześnie uczęszczała na Wyższe Kursy Polskie Historyczno – Literackie jako wolna słuchaczka. Dn. 17 VII 1918 wyjechała z Petersburga do Warszawy. Warunkowo została przyjęta na III semestr Wydziału Lekarskiego UW. W tym okresie podjęła działalność w POW i Tow. Gimn. „Sokół”, zrezygnowała ze studiów w związku ze służbą wojenną.

Od 15 IV do 1 XI 1919 (z ramienia POW została przydzielona do dyspozycji Ekspozytury Oddziału II Naczelnego Dowództwa w Sekcji Kurierskiej. Jako kurierka pozafrontowa obsługiwała trasę Wilno – Dyneburg w maju, czerwcu i lipcu 1919. Po zdobyciu Wilna została przydzielona do Oddziału II Dowództwa Frontu Litewsko – Białoruskiego i odbyła podróż kurierską do Żłotni. Od XI do 8 VII 1920 pracowała w Referacie Kulturalno – Oświatowym przy Dowództwie Frontu Litewsko – Białoruskiego, a następnie przy Dowództwie 7 Armii jako instruktorka oświatowa. Dnia 8 VII 1920 wstąpiła do Ochotniczej Legii Kobiet w Wilnie i Grodnie, skąd została zwolniona 1 VIII 1920 z powodu choroby. Następnie krótko pełniła funkcję kurierki w Sekcji Instruktoerek Oświatowych Departamentu Naukowo – Szkolnego M.S.Wojsk. Od maja 1921 (w III Powstaniu Śląskim była czynna w służbach kwatermistrzowskich - kantyna 4 Górnos Śląskiego Pułku Piechoty. W lipcu tr. przeszła do służby w Ekspozyturze Oddziału II na Górny Śląsk.

Po rozwiązaniu kobiecych służb wojskowych, w 1921 podjęła studia na Wydziale Farmacji UW. Jednak studiów nie ukończyła. W 1923 wyszła za mąż za Gustawa Sippkę (inżynier) i do śmierci męża w 1932 nie pracowała

zawodowo. Od 1933 do 1939 była zatrudniona jako maszynistka w Kierownictwie Zaopatrzenia Lotnictwa (~~wcześniej Departament Aeronautyki M.S. Wojsk.~~) w Warszawie, gdzie także mieszkała. Należała do LOPP, PCK i LK.

W lipcu 1933 została odznaczona Krzyżem Niepodległości, natomiast w 1934 z tytułu zasług w pracy zawodowej Srebrnym Krzyżem Zasługi. Posiadała także Odznakę Frontu Litewsko-Białoruskiego.

W czasie kampanii wrześniowej 1939 jako żołnierz pomocniczej służby kobiet brała udział w walkach na Czerniakowie. Po kapitulacji Warszawy od października 1939 jako „Berta” należała do najbliższych współpracowniczek Janiny Karaś (VM) i Haliny Piwońskiej, montujących sieć łączności konspiracyjnej. W początkowym okresie kierowała Sekretariatem Biura Kwatery Głównej DG SZP. Była współorganizatorką systemu służby wewnętrznej, lokalowej, pocztowo – łącznikowej i bezpieczeństwa wewnętrznego. Po utworzeniu Centralnej Poczty Głównej objęła kierownictwo centrali pocztowej Oddziału V KG ZWZ – AK krypt. „Begonia” (potem „Pudle” i „Raszki”), jednej z trzech central pocztowych KG. Zabezpieczała utrzymanie łączności Komendanta Głównego z podległymi ośrodkami łączności wewnętrznej jak i zewnętrznej (krajowej i zagranicznej). Centrala kierowana przez „Bertę” zbierała pocztę z dwóch pozostałych i rozdzielala do dalszej ekspedycji, spełniając rolę sekretariatu Szefa Oddziału V. Były Szef Oddziału V KG płk. dypl. Kazimierz Pluta – Czachowski ps. „Kuczaba” tak ocenia jej pracę: *„pracowała (...), wykazując wyjątkowe opanowanie(...) i umiejętność pobierania celowych decyzji. Aby chronić życie podkomendnych łączniczek, ratowała materiał służbowy z zagrożonych lokali. Była jednym z najbardziej niezawodnych czynników pracy dowódczej KG, bowiem regulując ruch poczty wewnętrznej dotykała najtajniejszych problemów konspiracji, bezpieczeństwa Komendanta Głównego i jego Sztabu.”*

W Powstaniu Warszawskim kierowała służbą łączniczek przy KGAK oraz organizowała miejsca postoju KG AK m. in. przy ul. Barokowej na Starym Mieście po opuszczeniu Woli. Downarowicz H. ps. „Halszka” wspomina: *„W czasie powstania „Berta” była przy gen. T. Borze – Komorowskim, w obsadzie Komendy Głównej. Przypominam sobie takie zdarzenie; 5 sierpnia „Bertę” wysłano na Starówkę, żeby znalazła drogę i odpowiednie miejsce dla sztabu. Przydzielono jej dwóch uzbrojonych strzelców. Po wykonaniu zadania miała czekać na pierwszą grupę na pl. Krasieńskich. Gdy dotarli na umówione miejsce „Berta” powitała ich słowami: czekam od dawna pod umówionym jaworem. Pogoda ducha i humor nigdy jej nie opuszczały.”* Dn. 2 X 1944 została mianowana na stopień kpt. Po kapitulacji Powstania opuściła Warszawę z ludnością cywilną.

Kpt. Janina Maria Sippko rozkazem Dowódcy Armii Krajowej nr 512 z 2 X 1944 została odznaczona Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari „za całokształt wiernej, niezawodnej służby żołnierskiej (...), za

wielokrotne czyny żołnierskie w obliczu nieprzyjaciela świadczące o jej odwadze". Odznaczenie zostało zweryfikowane we wrześniu 1963 na Uchodźstwie z nr. k. 12547 oraz w Kraju w lutym 1966 przez GK ds. WO przy ZG ZBoWiD. Za udział w walkach z hitlerowskim okupantem w l. 1939-1945 została odznaczona także ZKZ z M; czterokrotnie MW i KAK.

Po wojnie, od czerwca 1945 do emerytury w 1966 pracowała w Spółdzielni Wydawniczej „Czytelnik” najpierw w Łodzi, a od marca 1947 w centrali w Warszawie jako maszynistka. Przez kilka lat mieszkała w małym pokoiku na parterze biur „Czytelnika” przy ul. Wiejskiej. Następnie zamieszkała u Marii Bauer i jej córki Janiny przy ul. Marszałkowskiej 4. W okresie wrzesień-październik 1951 przebywała w areszcie śledczym MBP w Warszawie. Została aresztowana razem z M. Bauer pod zarzutem kontaktów z emisariuszami Sztabu NW. Areszt w Pałacu Mostowskich opuściła stosunkowo szybko dzięki staraniom Janiny Bauer (zam. Gellert- VM). Należała do LK.

Zmarła 27 I 1974. Została pochowana na Cmentarzu Komunalnym (dawny Wojskowy) na Powązkach w kw. IIC 28-10-4.

APAK, T. 574/ WSK; AUW, aps, syg. KFARM 476 (Szenfeldówna Janina); CAW, syg.KN 28 VIII 1933 ; DW UdsKiOR, Wykaz nr 1 Głównej Komisji ds. Weryfikacji Odznaczeń, s. 4, poz. 61 ; Spis VM Londyn s. 156 ; Downarowicz H., „ Berta” – *sprawiedliwa i życzliwa*, Biuletyn Inf. Zarz. Gł. SZ ZAK , nr10/ 2000 ; Kowalska J., *Kobiety z biur szyfrów*, WTK, nr 10/ 1979; *Łączność, sabotaż, dywersja ...passim*; Malinowski K., *Żołnierze łączności walczącej Warszawy*, Warszawa 1983, s.18 ; Ney- Krwawicz, *Komenda ...*, s.31, 37, 153, 326, 328; *Sł. VM*, t.1, s. 200, 250, t. II, s. 286; *Polskie Podziemie na Ukrainie ...*, t.1, s. 603, 605; *PSB*, t. XXXVII, s. 563 ; *Służba Polek ...*, cz.2, s.60, 69, 70 ; Wesołowski, *Order VM...*, s. 612; *WIEPW*, t.4, s. 122 ; WTK nr 14 / 1974; Zakrzewska H., *Niepodległość będzie twoją nagrodą*, t. 1, s. 56, 60, 64; *Zawołać...*, s. 370; Ziemiański, *Praca kobiet ...*, s. 156 .

Janina Maria SIPPKO z d. SZENFELD

Urodziła się 24 grudnia 1894 r. w Warszawie jako córka Edwarda i Anieli z d. Zajączkowskiej. Była jedynaczką.

Jej ojciec, inżynier miejski, specjalista w zakresie wodociągów i kanalizacji, zmarł w 1945 r., a matka już w 1921 r.

W 1912 r. ukończyła 7-klasową pensję Pauliny Hewelke, a klasę ósmą w Gimnazjum Peretjatkowiczowej w Kijowie. Tam też uzyskała w 1915 r. świadectwo dojrzałości. Poznała języki obce – francuski, angielski, niemiecki i rosyjski. W latach 1915-1917 studiowała w Żeńskim Instytucie Medycznym w Petersburgu. W okresie studiów należała do Organizacji Młodzieży Narodowej.

W 1918 r., po powrocie do Kraju należała w Wilnie do POW i Towarzystwa „Sokół”. Od kwietnia 1919 r. znajdowała się w dyspozycji Ekspozytury Oddziału II Naczelnego Dowództwa, w Sekcji Kurierskiej jako kurierka pozafrontowa. Obsługiwała trasę Wilno-Dyneburg, przekazując rozkazy Dowództwa Frontu Litewsko-Białoruskiego rezydentom polskiego wywiadu i odbierając od nich meldunki. Odbyła takie trzy podróże do Dyneburga w maju, czerwcu i lipcu 1919 r. Po zdobyciu Wilna została przydzielona do Oddziału II Dowództwa Frontu Litewsko-Białoruskiego i odbyła podróż kurierską do Złotni. W 1920 r. służyła w II OLK w Wilnie i w Grodnie. Następnie krótko pełniła funkcję kurierki w Sekcji Instruktoerek Oświatowych Departamentu Naukowo-Szkolnego MSWojsk. W czasie III Powstania Śląskiego pracowała od maja 1921 r. w kantine 4 Górnos Śląskiego Pułku Piechoty. W lipcu tego roku przeszła do służby w Ekspozyturze Oddziału II na Górny Śląsk.

W 1922 r. podjęła studia na Wydziale Farmacji Uniwersytetu Warszawskiego, które jednak po roku rzuciła.

W 1923 r. wyszła za mąż za inż. Gustawa Sippko. Był on zatrudniony w przemyśle zbrojeniowym w Skarżysku Kamiennej i w Starachowicach, a następnie w Państwowych Zakładach Tele i Radiotechnicznych w Warszawie przy ul. Grochowskiej. Był też autorem publikacji: „Kraków stolicą Kresów południowo-zachodnich” wyd. 1930

r., oraz „Wielkie polskie zagłębie w przemyśle energetycznym” wyd. 1930 r. Zmarł w 1932 r.

Po śmierci męża otrzymała zatrudnienie jako maszynistka (starsza pomoc kancelaryjna) w Kierownictwie Zaopatrzenia Lotnictwa w Warszawie.

Mieszkała przy ul. Grójeckiej 104.

W lipcu 1929 r. Organizacja Młodzieży Narodowej wystąpiła z wnioskiem o odznaczenie jej Srebrnym Krzyżem Zasługi. W efekcie w lipcu 1933 r. została odznaczona Krzyżem Niepodległości. Natomiast w 1934 r. z tytułu zasług w pracy zawodowej otrzymała Srebrny Krzyż Zasługi. We wniosku popartym przez gen. bryg. inż. Aleksandra Litwinowicza, II Wiceministra Spraw Wewnętrznych i Szefa Administracji Armii, ppłk Lewandowski, kierownik Fabryki Lotniczej pisał: *„Bardzo dobra siła fachowa. Swa sumienną pracą, zaletami charakteru i umysłu zdobyła całkowite zaufanie i szacunek przełożonych. Uspołeczniona kobieta – obywatelka i patriotka. Poza swoimi obowiązkami służbowymi pracuje stale społecznie w Federacji Kobiet i Związku P.O.W. Z tych przyczyn przedstawiam po raz pierwszy do odznaczenia Srebrnym Krzyżem Zasługi.”*

Posiadała także Odznakę Frontu Litewsko-Białoruskiego.

Od chwili powstania SZP znajdowała się w konspiracji jako jedna z grona najbliższych współpracowniczek Janiny Karaś i Haliny Piwońskiej, które tworzyły sieć łączności konspiracyjnej. Przyjęła ps. Berta. Zorganizowała pocztę wewnętrzną Oddziału V KG ZWZ-AK, a następnie kierowała nią.

Podczas okupacji mieszkała przy ul. Opaczewskiej 40.

W czasie Powstania Warszawskiego kierowała służbą łączniczek KG AK oraz organizowała miejsca postoju KG.

Rozkazem Dowódcy Armii Krajowej Nr 512 z 2 października 1944 r. została odznaczona Orderem Virtuti Militari V klasy. Odznaczenie to zostało zweryfikowane we wrześniu 1963 r. na Uchodźstwie z nr. k. 12547 oraz w Kraju w lutym 1966 r. przez Główną Komisję ds. Weryfikacji Odznaczeń przy ZG ZBoWiD.

W Armii Krajowej była także odznaczona Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami oraz mianowana 23 września 1944 r. na stopień starszej komendantki czyli kapitana.

Po kapitulacji Powstania opuściła miasto z ludnością cywilną.

Po wojnie, od czerwca 1945 r. podjęła pracę w Spółdzielni Wydawniczej „Czytelnik” w Łodzi. Od marca 1947 r. pracowała w centrali „Czytelnika” w Warszawie jako maszynistka. Przez kilka lat mieszkała w małym pokoiku na parterze biur „Czytelnika” przy ul. Wiejskiej. Następnie zamieszkała u Marii Bauer i jej córki Janiny przy ul. Marszałkowskiej 4.

W okresie wrzesień – październik 1951 r. przebywała w areszcie śledczym MBP. Została aresztowana razem z Marią Bauer, ps. Mama, Renata, przyjaciółką i współpracowniczką z Oddziału V KG AK. Areszt w Pałacu Mostowskich opuściła stosunkowo szybko dzięki staraniom Janiny Bauer (zam. Gellert). „Przyczyną” aresztowania obydwu pań, a następnie skazania Marii Bauer na 15 lat więzienia były ich kontakty z emisariuszami Sztabu Naczelnego Wodza – Felicją Wolf i Andrzejem Czaykowskim.

W czerwcu 1966 r. przeszła na emeryturę zachowując prace zleczone do 1971 r.

Przez kilka lat mieszkała w małym pokoiku na parterze biur „Czytelnika” przy ul. Wiejskiej. Następnie zamieszkała u Marii Bauer przy ul. Marszałkowskiej 4.

Podobnie jak przed wojną należała do Ligi Kobiet. Nie była członkiem ZBoWiD.

Zmarła 27 stycznia 1974 r. Została pochowana na Cmentarzu Komunalnym (d. Wojskowym) na Powązkach w kw. II C 28-10-4.

Źródła:

APAK, sygn. 574/WSK.

CAW, sygn. KN 28.VIII. 1933 r.; KZ 6-174 (Janina Szenfeldówna).

DW Uds.KiOR, Wykaz nr 1 Głównej Komisji ds. Weryfikacji Odznaczeń, s. 4, poz. 61; Spis VM Londyn, s. 156; relacja Janiny Gellert z dn. 17 marca 2001 r., s. 9.

WIEPW, t 4, s. 122.

Zawołać po imieniu, s. 370.

Ziemiański I., Praca kobiet, s. 156.

9994

II/12 145-142
Przyj. Stefi M. Sulg. i W. Mischel
Pl. dz. 1754 / 129-4121 of /

UZUPEKNIONY

Hwa

Janina Maria SIPPKO z d. SZENFELD

Urodziła się 24 grudnia 1894 r. w Warszawie jako córka Edwarda i Anieli z d. Zajączkowskiej. Była jedynaczką.

Jej ojciec, inżynier miejski, specjalista w zakresie wodociągów i kanalizacji, zmarł w 1945 r., a matka już w 1921 r.

W 1912 r. ukończyła 7-klasową pensję Pauliny Hewelke, a klasę ósmą w Gimnazjum Peretjatkowiczowej w Kijowie. Tam też uzyskała w 1915 r. świadectwo dojrzałości. Poznała języki obce – francuski, angielski, niemiecki i rosyjski. W latach 1915-1917 studiowała w Zeńskim Instytucie Medycznym w Petersburgu. W okresie studiów należała do Organizacji Młodzieży Narodowej.

W 1918 r., po powrocie do Kraju należała w Wilnie do POW i Towarzystwa „Sokół”. Od kwietnia 1919 r. znajdowała się w dyspozycji Ekspozytury Oddziału II Naczelnego Dowództwa, w Sekcji Kurierskiej jako kurierka pozafrontowa. Obsługiwała trasę Wilno-Dyneburg, przekazując rozkazy Dowództwa Frontu Litewsko-Białoruskiego rezydentom polskiego wywiadu i odbierając od nich meldunki. Odbiła takie trzy podróże do Dyneburga w maju, czerwcu i lipcu 1919 r. Po zdobyciu Wilna została przydzielona do Oddziału II Dowództwa Frontu Litewsko-Białoruskiego i odbyła podróż kurierską do Złotni. W 1920 r. służyła w II OLK w Wilnie i w Grodnie. Następnie krótko pełniła funkcję kurierki w Sekcji Instruktoerek Oświatowych Departamentu Naukowo-Szkolnego MSWojsk. W czasie III Powstania Śląskiego pracowała od maja 1921 r. w kantine 4 Górnos Śląskiego Pułku Piechoty. W lipcu tego roku przeszła do służby w Ekspozyturze Oddziału II na Górny Śląsk.

W 1922 r. podjęła studia na Wydziale Farmacji Uniwersytetu Warszawskiego, które jednak po roku rzuciła.

W 1923 r. wyszła za mąż za inż. Gustawa Sippko. Był on zatrudniony w przemyśle zbrojeniowym w Skarżysku Kamiennej i w Starachowicach, a następnie w Państwowych Zakładach Tele i Radiotechnicznych w Warszawie przy ul. Grochowskiej. Był też autorem publikacji: „Kraków stolicą Kresów południowo-zachodnich” wyd. 1930 r., oraz „Wielkie polskie zagłębie w przemyśle energetycznym” wyd. 1930 r. Zmarł w 1932 r.

Po śmierci męża otrzymała zatrudnienie jako maszynistka (starsza pomoc kancelaryjna) w Kierownictwie Zaopatrzenia Lotnictwa w Warszawie.

Mieszkała przy ul. Grójeckiej 104.

W lipcu 1929 r. Organizacja Młodzieży Narodowej wystąpiła z wnioskiem o odznaczenie jej Srebrnym Krzyżem Zasługi. W efekcie w lipcu 1933 r. została odznaczona Krzyżem Niepodległości. Natomiast w 1934 r. z tytułu zasług w pracy zawodowej otrzymała Srebrny Krzyż Zasługi. We wniosku popartym przez gen. bryg. inż. Aleksandra Litwinowicza, II Wiceministra Spraw Wewnętrznych i Szefa Administracji Armii, ppłk Lewandowski, kierownik Fabryki Lotniczej pisał: *„Bardzo dobra siła fachowa. Swa sumienną pracą, zaletami charakteru i umysłu zdobyła całkowite zaufanie i szacunek przełożonych. Uspołeczniona kobieta – obywatelka i patriotka. Poza swoimi obowiązkami służbowymi pracuje stale społecznie w Federacji Kobiet i Związku P.O.W. Z tych przyczyn przedstawiam po raz pierwszy do odznaczenia Srebrnym Krzyżem Zasługi.”*

Posiadała także Odznakę Frontu Litewsko-Białoruskiego.

Od chwili powstania SZP znajdowała się w konspiracji jako jedna z grona najbliższych współpracowniczek Janiny Karaś i Haliny Piwońskiej, które tworzyły sieć łączności konspiracyjnej. Przyjęła ps. Berta. Zorganizowała pocztę wewnętrzną Oddziału V KG ZWZ-AK, a następnie kierowała nią.

Podczas okupacji mieszkała przy ul. Opaczewskiej 40.

W czasie Powstania Warszawskiego kierowała służbą łączniczek KG AK oraz organizowała miejsca postoju KG.

Rozkazem Dowódcy Armii Krajowej Nr 512 z 2 października 1944 r. została odznaczona Orderem Virtuti Militari V klasy. Odznaczenie to zostało zweryfikowane we wrześniu 1963 r. na Uchodźstwie z nr. k. 12547 oraz w Kraju w lutym 1966 r. przez Główną Komisję ds. Weryfikacji Odznaczeń przy ZG ZBoWiD.

W Armii Krajowej była także odznaczona Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami oraz mianowana 23 września 1944 r. na stopień starszej komendantki czyli kapitana.

Po kapitulacji Powstania opuściła miasto z ludnością cywilną.

Po wojnie, od czerwca 1945 r. podjęła pracę w Spółdzielni Wydawniczej „Czytelnik” w Łodzi. Od marca 1947 r. pracowała w centrali „Czytelnika” w Warszawie jako maszynistka. Przez kilka lat mieszkała w małym pokoiku na parterze biur „Czytelnika” przy ul. Wiejskiej. Następnie zamieszkała u Marii Bauer i jej córki Janiny przy ul. Marszałkowskiej 4.

W okresie wrzesień – październik 1951 r. przebywała w areszcie śledczym MBP. Została aresztowana razem z Marią Bauer, ps. Mama, Renata, przyjaciółką i współpracowniczką z Oddziału V KG AK. Areszt w Pałacu Mostowskich opuściła stosunkowo szybko dzięki staraniom Janiny Bauer (zam. Gellert). „Przyczyną” aresztowania obydwu pań, a następnie skazania Marii Bauer na 15 lat więzienia były ich kontakty z emisariuszami Sztabu Naczelnego Wodza – Felicją Wolf i Andrzejem Czaykowskim.

W czerwcu 1966 r. przeszła na emeryturę zachowując prace zlecone do 1971 r.

Przez kilka lat mieszkała w małym pokoiku na parterze biur „Czytelnika” przy ul. Wiejskiej. Następnie zamieszkała u Marii Bauer przy ul. Marszałkowskiej 4.

Podobnie jak przed wojną należała do Ligi Kobiet. Nie była członkiem ZBoWiD.

Zmarła 27 stycznia 1974 r. Została pochowana na Cmentarzu Komunalnym (d. Wojskowym) na Powązkach w kw. II C 28-10-4.

Źródła:

APAK, syg. 574/WSK.

CAW, syg. KN 28.VIII. 1933 r.; KZ 6-174 (Janina Szenfeldówna).

DW Uds.KiOR, Wykaz nr 1 Głównej Komisji ds. Weryfikacji Odznaczeń, s. 4, poz. 61;
Spis VM Londyn, s. 156; relacja Janiny Gellert z dn. 17 marca 2001 r., s. 9.

WIEPW, t 4, s. 122.

Zakrzewska H., Niepodległość, t. 1, s. 56, 60, 64.

Zawołać po imieniu, s. 370.

Ziemiański I., Praca kobiet, s. 156.

MS 142

Ark 142

Janina Maria SIPPKO z d. SZENFELD

Urodziła się 24 grudnia 1894 r. w Warszawie jako córka Edwarda i Anieli z d. Zajączkowskiej. Była jedynaczką.

Jej ojciec, inżynier miejski, specjalista w zakresie wodociągów i kanalizacji, zmarł w 1945 r., a matka już w 1921 r.

W 1906 r. wstąpiła do drugiej klasy 7-klasowej pensji Pauliny Hewelke, która ukończyła w 1912 r. W 1913 r. wyjechała z rodzicami do Kijowa. Tam wstąpiła do ósmej klasy (z programem szkół męskich, z łacina) Gimnazjum Peretiatkowniczej. Poznała języki obce – francuski, angielski, niemiecki i rosyjski. We wrześniu 1915 r. otrzymała świadectwo dojrzałości wydane przez Kijowski Okręg Naukowy. Poznała języki obce – francuski, angielski, niemiecki i rosyjski. W październiku tego roku rozpoczęła naukę w Żeńskim Instytucie Medycznym w Petersburgu. W IV semestrze, na wiosnę 1917 r. wystąpiła z tej szkoły z powodu ciężkich warunków materialnych. Do tego czasu zdażyła złożyć egzaminy z chemii nieorganicznej, botaniki i zoologii oraz zaliczyła zajęcia praktyczne. W Petersburgu należała do Organizacji Młodzieży Narodowej. Przez rok pracowała zarobkowo, a jednocześnie uczeszcziała wieczorami jako wolna słuchaczka na Wyższe Kursy Polskie Historyczno-Literackie. W dniu 17 lipca 1918 r. wyjechała z Petersburga i po wielu perypetiach dotarła do Warszawy. Zamieszkała przy ul. Wspólnej 59 m. 16.

W październiku tego roku została warunkowo przyjęta na III semestr Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Warszawskiego (w ciągu pół roku po zawarciu pokoju z Rosją miała dostarczyć mature i wykaz zaliczonych przedmiotów i ćwiczeń w Żeńskim

Instytucie Medycznym w Petersburgu). W dniu 12 listopada 1919 r. zrezygnowała ze studiów lekarskich na Uniwersytecie Warszawskim w związku ze służbą wojenną.

W podaniu o przyjęcie na Wydział Farmaceutyczny z dnia 9 listopada 1921 r. pisała: „W r. 1918/19, po zamknięciu Uniwersytetu i uchwale Wiecu Akademickiego, zgłosiłam się do pracy społecznej, a raczej wojskowej. Zostałam zwolniona dopiero w r. 1920 z powodu choroby – tyfusu. W r. 1919 wzięłam z Uniwersytetu świadectwo odejścia, chcąc przenieść się do Uniwersytetu w Wilnie, gdzie miałam przydział. Lecz ciągle wyjazdy na front nie pozwoliły mi urzeczywistnić tego.”

W 1918 r., po powrocie do Kraju należała w Wilnie do POW i Towarzystwa „Sokół”. – zob. jej teczkę ????. Czy to było w drodze z Petersburga czy potem ???

Od 15 kwietnia do 1 listopada 1919 r. znajdowała się w dyspozycji Ekspozytury Oddziału II Naczelnego Dowództwa, w Sekcji Kurierskiej jako kurierka pozafrontowa. Obsługiwała trasę Wilno-Dyneburg, przekazując rozkazy Dowództwa Frontu Litewsko-Białoruskiego rezydentom polskiego wywiadu i odbierając od nich meldunki. Odbyła takie trzy podróże do Dyneburga w maju, czerwcu i lipcu 1919 r. Po zdobyciu Wilna została przydzielona do Oddziału II Dowództwa Frontu Litewsko-Białoruskiego i odbyła podróż kurierską do Złotni. Od 1 listopada do 8 lipca 1920 r. pracowała w Referacie Kulturalno-Oświatowym przy Dowództwie Frontu Litewsko-Białoruskiego, a następnie przy Dowództwie 7 Armii jako instruktorka oświatowa. W dniu 8 lipca 1920 r. wstąpiła do Ochotniczej Legii Kobiet w Wilnie i Grodnie skąd została zwolniona z powodu choroby 1 sierpnia 1920 r. Następnie krótko pełniła funkcję kurierki w Sekcji Instruktorek Oświatowych Departamentu Naukowo-Szkołnego MSWojsk. W czasie III Powstania Śląskiego pracowała od maja 1921 r. w kantynie 4 Górnos Śląskiego Pułku Piechoty. W lipcu tego roku przeszła do służby w Ekspozyturze Oddziału II na Górnym Śląsku.

W zaświadczeniu wydanym jej przez Oddział II Grupy Operacyjnej Litwy Środkowej w Wilnie w dniu 18 października 1921 r. napisano: „W służbie wywiadowczej p. Janina Szenfeldówna wykazała bardzo dużo odwagi i poświęcenia, przytomności umysłu, które w najbardziej krytycznych chwilach w czasie wywiadów głębokich pozwalały jej wypełnić zadania wywiadowcze. Jako referentka oświatowa p. Szenfeldówna wykazała dużą inteligencję, pracowitość i zrozumienie w pracy oświatowej.”

Po powrocie do Warszawy mieszkała przy ul. Koszykowej 19 m. 15, a następnie (chyba od 1923 r.) przy ul. Lipowej 1a.

W listopadzie 1921 r. złożyła podanie o przyjęcie na Wydział Farmaceutyczny Uniwersytetu Warszawskiego. Została przyjęta na III semestr z zaliczeniem egzaminów z chemii nieorganicznej i zoologii. Jednak z powodu choroby od 20 grudnia 1921 r. do 16 maja 1922 r. nie uczęszczała na zajęcia. W dniu 23 października 1922 r. otrzymała ponownie zgodę dyrektora Oddziału Farmaceutycznego na przyjęcie na I semestr. W lipcu 1924 r. ponownie prosiła o urlop na okres jednego semestru i otrzymała go, jak zaznaczono „w drodze wyjątku”. Ostatecznie, ze względu na zły stan zdrowia, zrezygnowała ze studiów.

W 1923 r. wyszła za mąż za inż. Gustawa Sippko. Był on zatrudniony w przemyśle zbrojeniowym w Skarżysku Kamiennej i w Starachowicach, a następnie w Państwowych Zakładach Tele i Radiotechnicznych w Warszawie przy ul. Grochowskiej. Był też autorem publikacji: „Kraków stolicą Kresów południowo-zachodnich” wyd. 1930 r., oraz „Wielkie polskie zagłębienie w przemyśle energetycznym” wyd. 1930 r. Zmarł w 1932 r.

Po śmierci męża otrzymała zatrudnienie jako maszynistka (starsza pomoc kancelaryjna) w Kierownictwie Zaopatrzenia Lotnictwa w Warszawie.

Mieszkała przy ul. Grójeckiej 104.

W lipcu 1929 r. Organizacja Młodzieży Narodowej wystąpiła z wnioskiem o odznaczenie jej Srebrnym Krzyżem Zasługi. W efekcie w lipcu 1933 r. została odznaczona Krzyżem Niepodległości. Natomiast w 1934 r. z tytułu zasług w pracy zawodowej otrzymała Srebrny Krzyż Zasługi. We wniosku popartym przez gen. bryg. inż. Aleksandra Litwinowicza, II Wiceministra Spraw Wewnętrznych i Szefa Administracji Armii, ppłk Lewandowski, kierownik Fabryki Lotniczej pisał: *„Bardzo dobra siła fachowa. Swa sumienną pracą, zaletami charakteru i umysłu zdobyła całkowite zaufanie i szacunek przełożonych. Uspołeczniona kobieta – obywatelka i patriotka. Poza swoimi obowiązkami służbowymi pracuje stale społecznie w Federacji Kobiet i Związku P.O.W. Z tych przyczyn przedstawiam po raz pierwszy do odznaczenia Srebrnym Krzyżem Zasługi.”*

Posiadała także Odznakę Frontu Litewsko-Białoruskiego.

Od chwili powstania SZP znajdowała się w konspiracji jako jedna z grona najbliższych współpracowniczek Janiny Karaś i Haliny Piwońskiej, które tworzyły sieć łączności konspiracyjnej. Przyjęła ps. Berta. Zorganizowała pocztę wewnętrzną Oddziału V KG ZWZ-AK, a następnie kierowała nią.

Podczas okupacji mieszkała przy ul. Opaczewskiej 40.

W czasie Powstania Warszawskiego kierowała służbą łączniczek KG AK oraz organizowała miejsca postoju KG.

Rozkazem Dowódcy Armii Krajowej Nr 512 z 2 października 1944 r. została odznaczona Orderem Virtuti Militari V klasy. Odznaczenie to zostało zweryfikowane we wrześniu 1963 r. na Uchodźstwie z nr. k. 12547 oraz w Kraju w lutym 1966 r. przez Główną Komisję ds. Weryfikacji Odznaczeń przy ZG ZBoWiD.

W Armii Krajowej była także odznaczona Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami oraz mianowana 23 września 1944 r. na stopień starszej komendantki czyli kapitana.

Po kapitulacji Powstania opuściła miasto z ludnością cywilną.

Po wojnie, od czerwca 1945 r. podjęła pracę w Spółdzielni Wydawniczej „Czytelnik” w Łodzi. Od marca 1947 r. pracowała w centrali „Czytelnika” w Warszawie jako maszynistka. Przez kilka lat mieszkała w małym pokoiku na parterze biur „Czytelnika” przy ul. Wiejskiej. Następnie zamieszkała u Marii Bauer i jej córki Janiny przy ul. Marszałkowskiej 4.

W okresie wrzesień – październik 1951 r. przebywała w areszcie śledczym MBP. Została aresztowana razem z Marią Bauer, ps. Mama, Renata, przyjaciółką i współpracowniczką z Oddziału V KG AK. Areszt w Pałacu Mostowskich opuściła stosunkowo szybko dzięki staraniom Janiny Bauer (zam. Gellert). „Przyczyną” aresztowania obydwu pań, a następnie skazania Marii Bauer na 15 lat więzienia były ich kontakty z emisariuszami Sztabu Naczelnego Wodza – Felicją Wolf i Andrzejem Czaykowskim.

W czerwcu 1966 r. przeszła na emeryturę zachowując prace zleczone do 1971 r.

Przez kilka lat mieszkała w małym pokoiku na parterze biur „Czytelnika” przy ul. Wiejskiej. Następnie zamieszkała u Marii Bauer przy ul. Marszałkowskiej 4.

Podobnie jak przed wojną należała do Ligi Kobiet. Nie była członkiem ZBoWiD.

Zmarła 27 stycznia 1974 r. Została pochowana na Cmentarzu Komunalnym (d. Wojskowym) na Powązkach w kw. II C 28-10-4.

Źródła:

AUW. aps syg. KFARM 476 (Szenfeld Janina).

APAK, syg. 574/WSK.

CAW, syg. KN 28.VIII. 1933 r.; KZ 6-174 (Szenfeldówna Janina).

DW Uds.KiOR, Wykaz nr 1 Głównej Komisji ds. Weryfikacji Odznaczeń, s. 4, poz. 61;
Spis VM Londyn, s. 156; relacja Janiny Gellert z dn. 17 marca 2001 r., s. 9.

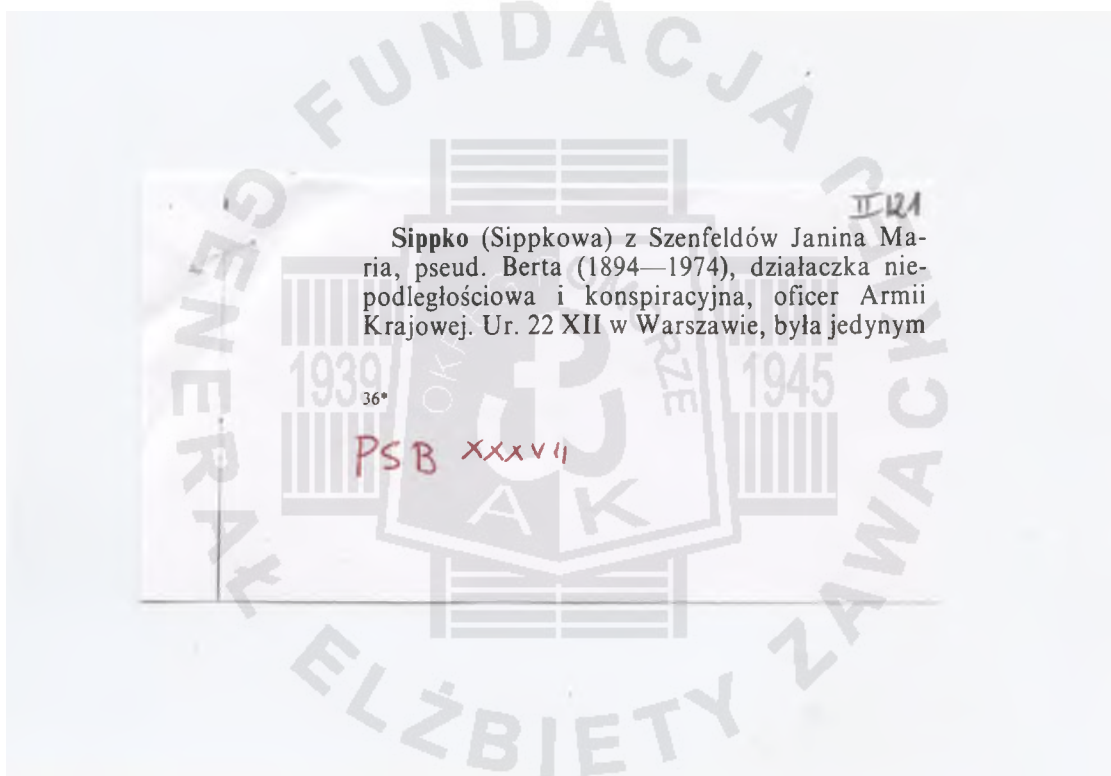
WIEPW, t 4, s. 122.

Zakrzewska H., Niepodległość, t. 1, s. 56, 60, 64.

Zawołać po imieniu, s. 370.

Ziemiański I., Praca kobiet, s. 156.

Sippko (Sippkova) z Szenfeldów Janina Maria, pseud. Berta (1894—1974), działaczka niepodległościowa i konspiracyjna, oficer Armii Krajowej. Ur. 22 XII w Warszawie, była jedynym

1930
36*

PSB XXXVII

1945

dzieckiem Edwarda Szenfelda (zm. 1945), inżyniera miejskiego, specjalisty w zakresie wodociągów i kanalizacji, i Anieli z Zajączkowskich (zm. 1921).

Ukończyła w r. 1912 siedmioklasową pensję Pauliny Hewelke w Warszawie, następnie VIII klasę w gimnazjum żeńskim Wacławy Peretjakowiczowej w Kijowie. Maturę zdała w r. 1915 jako eksternistka przed komisją okręgu szkolnego tamże. W l. 1915/16—1916/17 studiowała w Żeńskim Instytucie Medycznym w Piotrogradzie i była wtedy czynna w Organizacji Młodzieży Narodowej. W r. 1918 działała w Polskiej Organizacji Wojskowej i w Tow. «Sokół». Od wiosny 1919 pozostawała w dyspozycji Ekspozytury Oddziału II Naczelnego Dowództwa w Sekcji Kurierskiej. Obsługiwała trasę Wilno—Dyneburg; przekazywała rozkazy dowództwa Frontu Litewsko-Białoruskiego rezydentom polskiego wywiadu i odbierała od nich meldunki. Wielokrotnie przekraczała linię frontu. Po rozwiązaniu Sekcji Kurierskiej pracowała w Sekcji Instruktorско-Oświatowej. W czasie wojny polsko-sowieckiej 1920 r. służyła w II Ochotniczej Legii Kobiet w Wilnie i Grodnie. Podczas III powstania śląskiego w r. 1921 pracowała w służbach kwatermistrzowskich wspierających powstańców (Kantyna 4. Górnośląskiego pp).

Po rozwiązaniu kobiecych służb wojskowych podjęła w r. 1922 studia na Wydz. Farmacji Uniw. Warsz., ale po roku je porzuciła. W r. 1923 wyszła za mąż za Gustawa Sippkę; do śmierci męża w r. 1932 nie pracowała zawodowo. W l. 1933—9 była maszynistką w Kierownictwie Zaopatrzenia Lotnictwa (urzędnie Dep. Aeronautyki Min. Spraw Wojskowych).

Po klęsce wrześniowej 1939 r. S. znalazła się w konspiracji od samego jej początku, tj. od powstania Służby Zwycięstwu Polski jako jedna z najbliższych współpracowniczek Janiny Karasiówny (pseud. Bronka) i Haliny Piwońskiej (pseud. Henryka), które tworzyły sieć łączności konspiracyjnej. S., pseud. Berta, zorganizowała pocztę wewnętrzną w Oddziale Vk (łączności konspiracyjnej) Komendy Głównej (KG) Związku Walki Zbrojnej, później Armii Krajowej (AK) i następnie kierowała jej obiegiem między szefem Oddziału Vk a poszczególnymi komórkami oddziału. Nadto koordynowała obieg poczty szefa oddziału do komendanta głównego i szefa sztabu przez trzy centrale pocztowe KG (krypt.: ABC—Astry, Begonie, Cykoria, potem PKO—Pudle, Kundle, Ogary i wreszcie w r. 1944 RE BE KA—Raszki, Bekasy, Kawki względnie Kosy). Działalność ta wymagała uruchomienia wielu pośrednich i bezpośrednich lokali kontaktowych i utworzenia sieci łączniczek; w tej pozornie mało efektownej, ale w istocie skutecz-

1123

nej i niesłuchanie intensywnej pracy, S. wykazała talent organizacyjny i osobistą odwagę. Miała stopień kapitana AK. W czasie powstania warszawskiego 1944 r. kierowała służbą łączniczek KG AK oraz wyszukiwała miejsca postoju KG AK, m. in. po opuszczeniu Woli — przy ul. Barokowej na Starym Mieście. Po upadku powstania wyszła z miasta wraz z ludnością cywilną; nie wiadomo czy brała udział w dalszej pracy konspiracyjnej do rozwiązania AK 19 I 1945 i po tej dacie.

Po wojnie S. podjęła pracę w Spółdzielni Wydawniczej «Czytelnik», początkowo w Łodzi (czerwiec 1945 — marzec 1946), następnie w Warszawie jako maszynistka. We wrześniu i październiku 1951 była przetrzymywana w areszcie śledczym Min. Bezpieczeństwa Publicznego (być może w związku z podziemną powojenną organizacją «Kraj»). Z dn. 30 VI 1959 przeszła na emeryturę, ale wykonywała prace zleczone do grudnia 1971. Po r. 1956 S. nie brała udziału w życiu kombatanckim. Nie pozostawiła relacji ani notatek o swojej służbie w konspiracji. Zmarła 27 I 1974, pochowana została na cmentarzu Komunalnym dawnym Wojskowym na Powązkach (kw. II C 28—10—4). Była odznaczona Krzyżem Niepodległości z Mieczami (1933) i Krzyżem Virtuti Militari V kl. (1944).

Z małżeństwa z Gustawem Sippko S. dzieci nie miała. Mąż jej, inżynier mechanik, pracował na odpowiedzialnych stanowiskach w przemyśle zbrojeniowym w Skarżysku-Kamiennej i w Starachowicach, a w ostatnich latach życia w Państwowych Zakładach Tele- i Radiotechnicznych przy ul. Grochowskiej w Warszawie; opublikował m. in.: „Kraków stolicą Kresów południowo-zachodnich” (Kr. 1930), „Wielkie Polskie Zagłębie w przemyśle energetycznym” (Dąbrowa Górna. 1930).

Wesołowski Z., Order Virtuti Militari i jego kawalerowie, Miami 1992 s. 612; — Kowalska J., Odprawy Komendy Głównej AK, „WTK” 1977 nr 51; Malinowski K., Żołnierze łączności walczącej Warszawy, W. 1983; Ney-Krwawicz M., Komenda Główna Armii Krajowej, W. 1990; Ziemiański J., Praca kobiet w POW—Wschód, W. 1933; — Łączność, sabotaż, dywersja. Kobiety w Armii Krajowej, Howe—Sussex 1985; Pluta-Czachowski K., Z Woli na Starówkę, „Za i Przeciw” 1969 nr 36; Zakrzewska H., Niepodległość będzie twoją nagrodą, W. 1994 I; — Nekrologi z r. 1974: „WTK” nr 14, „Życie Warszawy” nr 26, 28; — CAW: Zespół Komitet Krzyża i Medalu Niepodległości, akta z 28 XII 1933; Komisja Historii Kobiety w Walce o Niepodległość przy Tow. Miłośników Historii w W.: Mater. sygn. II/S—X, Wykaz kobiet odznaczonych Krzyżami Virtuti Militari, W. 1983; Spółdzielnia Wydawnicza «Czytelnik» w W., Dział Personalny: Teczka osobowa S.

Marek Getter

Portrety dwóch kobiet

Autorka
Hanna Downowicz, HALSZKA

„Berta” – sprawiedliwa, życzliwa

Janina Sippko z domu Szenfeld, „Berta”. Urodzona w Warszawie w 1894 r.

Do 1939 r. pracowała jako maszynistka w Kierownictwie Zaopatrzenia Lotnictwa, po wojnie, również jako maszynistka, w Spółdzielni Wydawniczej „Czytelnik” – najpierw w Łodzi, później w Warszawie. Do 1966 r. na pełnym etacie, po przejściu na emeryturę na pół etatu.

W czasie okupacji, od października 1939 r., należała do SZP, ZWZ i AK. Była kierowniczką jednej z trzech central pocztowych Komendy Głównej. Łączyły one Komendanta Głównego AK, Szefa Sztabu i Szefa Oddziału V Komendy Głównej. Nazywane były A.B.C., potem P.K.O. i Re-Be-Ka. Skrót pochodził od kryptonimów: „Astry”, „Begonia” i „Cykoria”; „Pudle”, „Kundle” i „Ogary”; „Raszki”, „Bekasy” i „Kosy”. Centrala „Astry” obsługiwała Komendanta Głównego AK, „Begonia” – Oddział V KG, a „Cykoria” – Szefa Sztabu. „Berta” była kierowniczką poczty „Begonia”, która zbierała pocztę z dwóch pozostałych central i rozdziałała do dalszej ekspedycji, spełniając w zasadzie rolę sekretariatu szefa Oddziału V.

Brała udział w Powstaniu Warszawskim, pełniąc cały czas tę samą funkcję, bezpośrednio przy Komendancie Sił Zbrojnych w Kraju, gen. Tadeuszu Borze-Komorowskim. 23 września 1944 r. otrzymała stopień starszej komendantki, co odpowiadało stopniowi kapitana.

Odznaczona Orderem Virtuti Militari i Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami.

Od 1940 r. pracowałam w „Begonii”, kierowanej przez „Bertę”. Dobrze ją znałam. Chciałabym opowiedzieć o niej następnym pokoleniom. I historykom.

Moja dobra, kochana Berta! Zawsze pogodna i sypiąca dowcipami (niezależnie od okoliczności).

Nasz zespół pocztowy składał się z pięciu osób, łącznie z „Bertą”. „Monika” – Alinka Porąckiewicz, „Wika” – Maryla Krumholtz, „Olga”, której nazwiska nie znałam, i ja – „Halszka”.

„Berta” była już dla nas starszą panią. Ubierała się zawsze starannie, ale staromodnie i niezbyt ładnie. Nosiła się długo, szaro i bezbarwnie. W zimie cho-

dziła w jakichś szydełkowych kapelusikach, latem w beretach lub z gołą głową. Nigdy nie zwracała uwagi. To był właśnie jej styl i rodzaj kamuflażu.

Jako człowiek była cudowna. Sprawiedliwa. Nikogo nie wyróżniała. Życzliwa dla każdej z nas, ale wymagająca. Byłyśmy co prawda zawsze dyspozycyjne i nie mogłyśmy sobie nawet wyobrazić jakiegokolwiek nieposłuszeństwa. I była w tym przede wszystkim zasługa „Berty”.

W 1943 r. zostałam przeniesiona z „Begonii” do BIP. Zostałam kierowniczką poczty sekretariatu BIP, mając za zadanie oprócz łączności różnych ko-

pomyśleć nowego
X102

Srebrakata Janina Sippko

mórek BIP z szefem sekretariatu „Prezesa” (Jana Rzepeckiego), także łączność z Komendą Główną, czyli z moją dawną „Begonią”. Tak więc cały okres konspiracji prawie codziennie spotykałam się z „Bertą”. Zresztą nie tylko służbowo, także u niej w mieszkaniu, z okazji świąt czy imienin.

W czasie powstania „Berta” była przy gen. T. Borze-Komorowskim, w obsłudze Komendy Głównej. W pierwszych dniach sierpnia – na Woli, przy ul. Okopowej, gdzie spotykałam ją, przynosząc pocztę z dowództwa Powstania, od gen. „Montera” (Antoniego Chruściela) i „Prezesa”.

Przypominam sobie takie zdarzenie. 5 sierpnia „Bertę” wysłano na Starówkę, żeby znalazła drogę i odpowiednie miejsce na kwaterę dla sztabu. Przydzielono jej dwóch uzbrojonych strzelców. Po wykonaniu zadania miała czekać na

pierwszą grupę na placu Krasińskich. Gdy dotarli na umówione miejsce, „Berta” powitała ich słowami: „Czekam od dawna pod umówionym jaworem”. Pogoda ducha i humor nigdy jej nie opuszczały.

Na Starym Mieście Komenda stacjonowała w budynku Archiwum Akt Dawnych przy ul. Długiej 7, po ewakuacji kanałami – w nocy z 25 na 26 sierpnia – przeniosła się do gmachu PKO przy ul. Jasnej na rogu Świętokrzyskiej, skąd po tragicznym bombardowaniu 4 września (zginęło wtedy 30 osób, m.in. „Basia”, osobista łączniczka „Bora”, kierowniczką centrali „Astry”) przeniesiona została do gmachu małej PASTY przy ul. Piusa XI, obecnie Pięknej.

Podczas powstania miałam stały kontakt z „Bertą” jako łączniczką „Prezesa”. Często ją spotykałam. Wielka to zawsze była dla mnie radość!

Portrety dwóch kobiet

Sippko Irene

„Berta” – sprawiedliwa, życzliwa

Janina Sippko z domu Szenfeld, „Berta”. Urodzona w Warszawie w 1894 r.

Do 1939 r. pracowała jako maszynistka w Kierownictwie Zaopatrzenia Lotnictwa, po wojnie, również jako maszynistka, w Spółdzielni Wydawniczej „Czytelnik” – najpierw w Łodzi, później w Warszawie. Do 1966 r. na pełnym etacie, po przejściu na emeryturę na pół etatu.

W czasie okupacji, od października 1939 r., należała do SZP, ZWZ i AK. Była kierowniczką jednej z trzech central pocztowych Komendy Głównej. Łączyły one Komendanta Głównego AK, Szefa Sztabu i Szefa Oddziału V Komendy Głównej. Nazywane były A.B.C., potem P.K.O. i Re-Be-Ka. Skrót pochodził od kryptonimów: „Astry”, „Begonia” i „Cykoria”; „Pudle”, „Kundle” i „Ogary”; „Raszki”, „Bekasy” i „Kosy”. Centrala „Astry” obsługiwała Komendanta Głównego AK, „Begonia” – Oddział V KG, a „Cykoria” – Szefa Sztabu. „Berta” była kierowniczką poczty „Begonia”, która zbierała pocztę z dwóch pozostałych central i rozdzielala do dalszej ekspedycji, spełniając w zasadzie rolę sekretariatu szefa Oddziału V.

Brała udział w Powstaniu Warszawskim, pełniąc cały czas tę samą funkcję, bezpośrednio przy Komendancie Sił Zbrojnych w Kraju, gen. Tadeuszu Borze-Komorowskim. 23 września 1944 r. otrzymała stopień starszej komendantki, co odpowiadało stopniowi kapitana.

Odnaczona Orderem Virtuti Militari i Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami.

Od 1940 r. pracowałam w „Begonii”, kierowanej przez „Bertę”. Dobrze ją znałam. Chciałabym opowiedzieć o niej następnym pokoleniom. I historykom.

Moja dobra, kochana Berta! Zawsze pogodna i sypiąca dowcipami (niezależnie od okoliczności).

Nasz zespół pocztowy składał się z pięciu osób, łącznie z „Bertą”. „Monika” – Alinka Porąckiewicz, „Wika” – Maryla Krumholtz, „Olga”, której nazwiska nie znałam, i ja – „Halszka”.

„Berta” była już dla nas starszą panią. Ubierała się zawsze starannie, ale staromodnie i niezbyt ładnie. Nosiła się długo, szaro i bezbarwnie. W zimie cho-

dziła w jakichś szydełkowych kapelusikach, latem w beretach lub z gołą głową. Nigdy nie zwracała uwagi. To był właśnie jej styl i rodzaj kamuflażu.

Jako człowiek była cudowna. Sprawiedliwa. Nikogo nie wyróżniała. Życzliwa dla każdej z nas, ale wymagająca. Byłyśmy co prawda zawsze dyspozycyjne i nie mogłyśmy sobie nawet wyobrazić jakiegokolwiek nieposłuszeństwa. I była w tym przede wszystkim zasługa „Berty”.

W 1943 r. zostałam przeniesiona z „Begonii” do BIP. Zostałam kierowniczką poczty sekretariatu BIP, mając za zadanie oprócz łączności różnych ko-

mórek BIP z szefem sekretariatu „Prezesa” (Jana Rzepeckiego), także łączność z Komendą Główną, czyli z moją dawną „Begonią”. Tak więc cały okres konspiracji prawie codziennie spotykałam się z „Bertą”. Zresztą nie tylko służbowo, także u niej w mieszkaniu, z okazji świąt czy imienin.

W czasie powstania „Berta” była przy gen. T. Borze-Komorowskim, w obsłudze Komendy Głównej. W pierwszych dniach sierpnia – na Woli, przy ul. Okopowej, gdzie spotykałam ją, przynosząc pocztę z dowództwa Powstania, od gen. „Montera” (Antoniego Chruściela) i „Prezesa”.

Przypominam sobie takie zdarzenie. 5 sierpnia „Bertę” wysłano na Starówkę, żeby znalazła drogę i odpowiednie miejsce na kwaterę dla sztabu. Przydzielono jej dwóch uzbrojonych strzelców. Po wykonaniu zadania miała czekać na

pierwszą grupę na placu Krasieńskich. Gdy dotarli na umówione miejsce, „Berta” powitała ich słowami: „Czekam od dawna pod umówionym jaworem”. Pogoda ducha i humor nigdy jej nie opuszczały.

Na Starym Mieście Komenda stacjonowała w budynku Archiwum Akt Dawnych przy ul. Długiej 7, po ewakuacji kanałami – w nocy z 25 na 26 sierpnia – przeniosła się do gmachu PKO przy ul. Jasnej na rogu Świętokrzyskiej, skąd po tragicznym bombardowaniu 4 września (zginęło wtedy 30 osób, m.in. „Basia”, osobista łączniczka „Bora”, kierowniczką centrali „Astry”) przeniesiona została do gmachu małej PASTY przy ul. Piusa XI, obecnie Pięknej.

Podczas powstania miałam stały kontakt z „Bertą” jako łączniczką „Prezesa”. Często ją spotykałam. Wielka to zawsze była dla mnie radość!

adm. zam. W-wa, ul. Grochowska 30.

Życiorys:

C. Edwarda i Anieli → Zarys historii

ur. 23. XII. 1894r. w W-wie

Maturę uzyskała w Kijowie

2 lata studiów w Petersburgu 1916-1918

Obecnie studentka Wydz. Farmac. w W-wie.

Języki - rosyjski i niemiecki.

Pracowała w Tow. „Solest” w Wilnie.

Od 1.V.19. pracowała do ekspozytur Orluk. II Nauk. Dow. w Wilnie

Od 1.IV.19. współpracowała do S.K.B.-W.

Odbyła podróż:

w maju 1919r. - Dąneburg

w maju i lipcu 1919 - Dąneburg

głównie 1919r. po niepowodzeniu 11 Fr. Lit. Biał.

do Złotui.

Przebieg choroby w lipcu Z.O.L.K. po przebiegu tyfusie
w VIII. 1919r. zwróciła się do Z.O.O. P. Złotui. Z.O.O.

została przyjęta do Dep. Nauk. Szkol. M.S.W. jako

kierownik, w maju 1921r. na Czerw. Słone - kwarantanna

4 p.p. Górnoludowa, w lipcu do dyspoz. Ekspozytur

Zw. Górnoludowa

musiała wstąpić do szpitala w VII i VIII 1919r. → powrót

operacji wątroby (wzrost)

Potręczenie to lekt. S. Olejniczakowski.

Wszystkie Org. ~~Wieloletni~~ przy Komit. K i M Nrap. st.

2

II 129

Wambich o MN

Organizacja Wiedzi o MN

W-wa 15.VII.1929 r.

CAW, K Z G-176

adr. - Stawkiwice, p. Wienbmit

woh. bahn. - Sv. K 2

Zywność:

"Juliusz Wiedzi o MN. Inst. Med. w Peterb.
Został przyjęty do Org. Wiedzi o MN. w roku 1914. Biernie czynny
wchodzi w skład Organizacji wiedeńskiej petersburskiej do roku
1918. W 1918 po powrocie do Wiedzi wstępuje do POW,
następnie pracuje w Sekcji Kung'owej Obojczy 11 Sektora
w Wileńsku do roku 1920. Po rozwiązaniu tej sekcji przechodzi
automatycznie do Sekcji Instytutu Oświaty, w której
pracuje do 1921. W 1921 odszedł do Wiedzi i jest
w codziennej styczności na Głównym Słuchu. W czasie
oferowania w Wiedzi 1920 pełni obowiązki wicedyrektora
w odniesieniu do Wileńskiej Legji Roboty przy dwa razy w tygodniu."

adres w 1934 r. - Główny 104 m. 39.

Adres numer.

Wstąpił w 1. 30-tych, jesiennych dniach.

Wstąpił o adres. Sv. K 2 na pól przy 6 adres. woj. itc.

Sipplowa Janina z d. Hempel.

st. pom. kanc. od 1.VI.1933.

zam. ul. Główny 104 m. 13.

adres. KN (M. Gł. 1145-15) 14664

Obrębki Frontu Lit. Białost. 1919-1920

↳ Urodz. w XII. 1894 r.

W 1915 r. maturę

zawdzięczył 1915 r. wst. do Żen. Inst. Med. w Patens.

W 1918 r. wjechał do Krója i wstąpił na Wyżsh. Med. UWr.
W IV 1919 r. przyjechał z ram. P. O. W. na listy karnieckie
zatrudniony do Odoh. II Etapu.

Po zolob. Wiktora przyjechał do Odoh. II Dow. Frontu
Lit. Białost.

W r. 1920 ukończył w obr. Wiktor w O. L. K.

W r. 1921 na Górnym Śląsku w powiat.

W r. 1923 wyjechał za granicę:

Marsz. zm. w 1933 r.

Po imieniu wstąpił przy pracy w kier. Fabr. Lotn.
głównie przy pracy do dnia obywatelskiego.

O piśmie Kierownika Fabryki Lotniczej
ppth. inż. Lewandowskiego

"Bardzo ciekawa była faktura. Swoją sumienną pracę
zalecił mi skrupulatnie i uważnie zebrać wszystkie zaufanie
i naciskał przy tym. Uspokojenie kobiecie - obywateli
i patriotów. Para swoich obywateli - strażników.
Pracę stale spotykałem w Festynie: Kobiet i Żyjących P. O. W.
z tych przyciągał przelotem po imieniu
do obywateli Strajku Kupca Zasady."

Wzrost poprost

II Wiceprezesa Spr. Wojsk.

Gen. Admirał Armii.

inż. Litwinowicz gen. bryg.

Z głębokim żalem zawiadamiamy, że w dniu
27 stycznia 1974 r. zmarła

S. † P.

II 131

**z Szenfeldów
Janina Maria
Sippko**

kapitan AK ps. „Berta”

b. pracownik „Czytelnika”, uczestniczka walk
o Niepodległość w szeregach: POW, Ochotniczej
Legii Kobiet, Sekcji Kurierek, Nacz. Dowództwa
WP, Armii Krajowej — odznaczona Krzyżem
Virtuti Militari, Złotym Krzyżem Zasługi z Miec-
zami i in. odznaczeniami państwowymi.

Odszedł Człowiek niezłomnej prawości i wiel-
kiego serca.

Nabożeństwo żałobne odprawione zostanie w
dniu 1 lutego o godz. 11.15 w kościele św. Józ-
zefata na Powązkach, po czym nastąpi wyprowa-
dzenie Zwiok na Cmentarz Komunalny (d. Woj-
skowy).

rodzina i przyjaciele

W-307650-1

IV Korespondencja

(2006-2007) k. 3

K 00

Od Reginy Kęsickiej

p. 1077/06

IV/11 6.10.2006
Piaseczno, 19.09.2006r
21 IX

Szanowna Pani!

Jestem bratanicą Pani Jany Sippkovej. VM t. III
Adres Szanownej Pani dostajam od
p. Inki Gellertovej, z której mam p. Marię
Bauer, ciocia Janka była bardzo zytą.

Porwalam sobie przestać kopie dokumentów,
których oryginały przechowuje pieczętowicie.

Gdyby Pani miała, że do Archiwum bardziej
wskazane byłyby oryginały, jestem gotowa je
wysłać.

Niestety nie udało mi się odwieścić Cioci
ani Krzyżowi Vintuti Militari, jak sobie przypomniałem
Krupę, należało odebrać w MON-ie, czy innym
ważnym urzędzie", a Ciocia miała wraz do
przekroczenia tamtych poróg

Przesyłam wyrazy szacunku
R. Kęsicka

Regina Kęsicka

ul.
05-500 Piaseczno

tel. 0

W. 1077/06

IVR b.m.r
teczka
wz Sippko

FUNDACJA

ARCHIWUM I MUZEUM POMORSKIE ARMII KRAJOWEJ ORAZ WOJSKOWEJ SŁUŻBY POLEK

BIURO FUNDACJI • 87-100 TORUŃ • UL. PODMURNA 93 • TEL. (0-56) 65-22-186
<http://www.um.torun.pl/AK>, e-mail: AK@um.torun.pl, fapak@wp.pl

KONTO: WIELKOPOLSKI BANK KREDYTOWY SA W TORUNIU · NR RACHUNKU 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

Toruń 16 X 2006 r.

L.dz. 1335/E2/06

kopia

Pani Regina Kęsicka

ul.

05-500 Piaseczno

Szanowna Pani,

Dziękujemy za Pani list z 19 września br. i za przysłane następujące kserokopie materiałów o Pani Śp. Ciotce, odznaczonej VM Janinie Sippko z d. Szenfeld:

1. Oświadczenie świadków L. Muzyczki i K. Pluta-Czachowskiego z 1958 r.
2. 2 Legitymacje Krzyża Armii Krajowej, Londyn 1970 i 1971 r.
3. Legitymacja Orderu Wojennego Virtuti Militari, Londyn 1963 r.
4. Zaświadczenie MON o odznaczeniu Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari, Warszawa 1966 r.
5. Legitymacja Złotego Krzyża Zasługi z Mieczami, Londyn 1949 r.
6. Zaświadczenie MON o odznaczeniu Złotym Krzyżem zasługi z Mieczami, Warszawa 1964 r.
7. Legitymacja Medalu Wojska, Londyn 1971 r.
8. Nekrolog śp. Janiny Sippko.

To cenne uzupełnienie posiadanych przez nas materiałów o Pani śp. Ciotce zgromadzonych w jej teczce osobowej o sygn.574/WSK. Po opracowaniu gotowego biogramu prześlemy go Pani do autoryzacji.

W sprawie odebrania Krzyża Virtuti Militari Pani śp. Ciotki proszę się zwrócić, powołując się na prof. Elżbietę Zawacką, do płk. Mirosława Suleja Naczelnika Wydziału Odznaczeń i Mianowań Departamentu Wojskowego Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych (adres: Warszawa, ul. Wspólna 2/4 tel. do pracy: 022 661 89 73). Płk M. Sulej współpracuje z nami od kilku lat w pracach nad *Słownikiem Biograficznym Kobiet Odznaczonych Orderem Wojennym Virtuti Militari* i na pewno pomoże Pani w tej sprawie.

Załączam materiały informacyjne o naszej toruńskiej Fundacji i działającym w jej ramach Memoriale Generał Marii Wittek. Jeżeli posiada Pani materiały o innych żołnierzach-kobietach z czasu II wojny światowej będziemy wdzięczne za przysłanie ich do nas. Poszukujemy także danych o poległych kobietach do tworzonej przez nas Listy Poległych Żołnierzy-Kobiet czasu II wojny światowej.

Przesyłam serdeczne pozdrowienia od Pani Profesor.

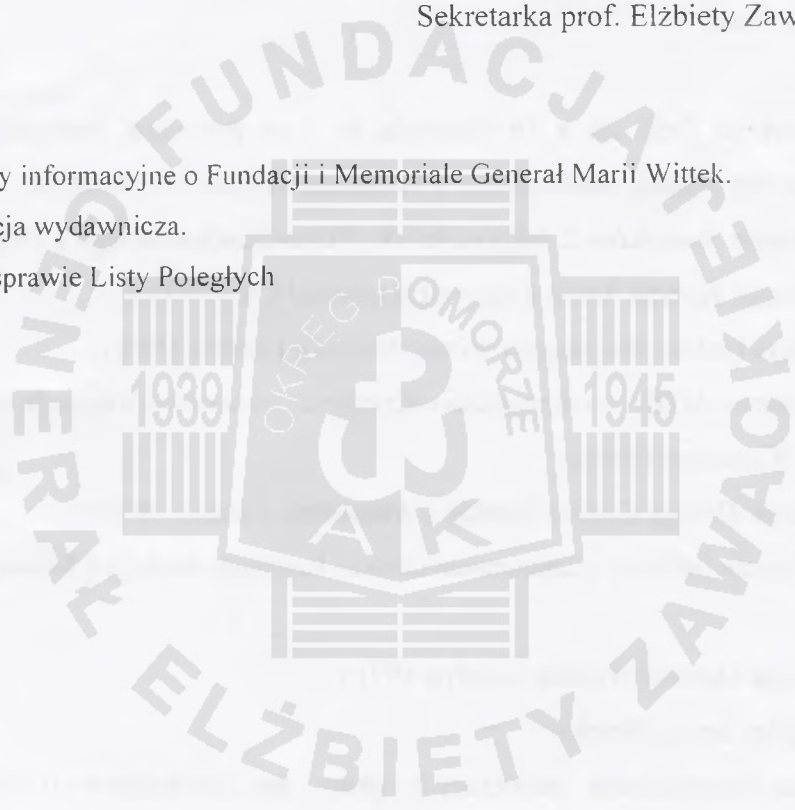
Z wyrazami szacunku

Dorota Kromp
Dorota Kromp

Sekretarka prof. Elżbiety Zawackiej

Zał.

- 1) Materiały informacyjne o Fundacji i Memoriale Generał Marii Wittek.
- 2) Informacja wydawnicza.
- 3) Apel w sprawie Listy Poległych

krewno da teźki UM J Sippko

IV/4
Strona 1 z 1

Elżbieta Zawacka

Od: <tozkp.stanek@neostrada.pl>
Do: Elżbieta Zawacka <zawacka@wp.pl>
Wysłano: 21 września 2007 12:21
Temat: przesłanie informacji

Kochana !

W odpowiedzi na zapytanie skierowane do mnie przez Fundację stwierdzam, co następuje:

kpt Maria Janina Sippko ps.Berta odznaczona została krzyżem Orderu Wojennego Virtuti Militari nr **12 547**

Jest w księdze wykazów osób odznaczonych Orderem Virtuti Militari. Chodzi tu o odznaczenie nadane za II wojnę światową przez Kapitułę Orderu Virtuti Militari . Pseudonim wskazuje na udział w siłach zbrojnych na terenie Kraju.

Co do jej udziału w III powstaniu Śląskim zwróciłam się do Katowic o sprawdzenie i sporządzenie kopii ze **Zbioru biogramów powstańców śląskich (jest tych biogramów 50.000) wypożyczonego z Instytutu Józefa Piłsudskiego** w Nowym Jorku. - Jeżeli jest tam jej biogram, prześlę kopie tekstu itp. do dyspozycji Fundacji. A może by poprosić o biogramy wszystkich kobiet - powstańców śląskich. To duża praca, ale niech przejrzą i podadzą na początek chociaż same nazwiska.Co Ty na to. Potem porównamy z wykazem tych, które miały Virtuti Militari itp.....A o kietach powstańcach śląskich niezależnie od tego czy miały Virtuti Militari, też może wartoby wydać odpowiedni tom.

Posłałam informację do Fundacji w odpowiedzi na zapytanie, ale bez tych pomysłów rozszerzających odpowiedź na inne kobiety powstańców śląskich.

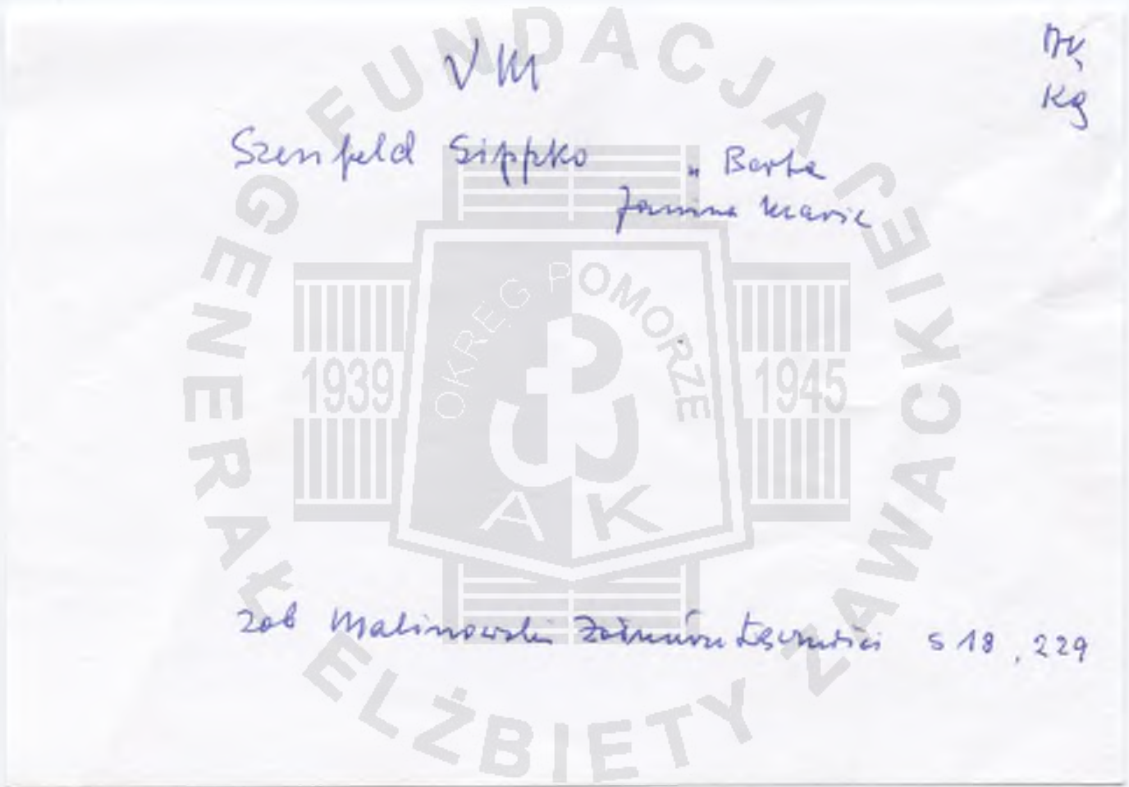
Z wyrazami szacunku i głębokiego poważania
Teresa Stanek

T. 574 / WSK

AK
KG

SIPPKO Janina Maria
zd. Sienfeld
ps. "BERTA"

V Nazwiskowe karty informacyjne
k. 27

VM

M,
kg

Szenfeld Sippko Barke
Janina Karcis

1939

OKRĘG POMORZE
AK

1945

Zob Malinowski Zbiórka Literatury s. 18, 229

1777

i

T. 574

SIPKO ^P Janina
ps. "Berta"

- Peczniczka w Towst. Wersz.
1939 1945

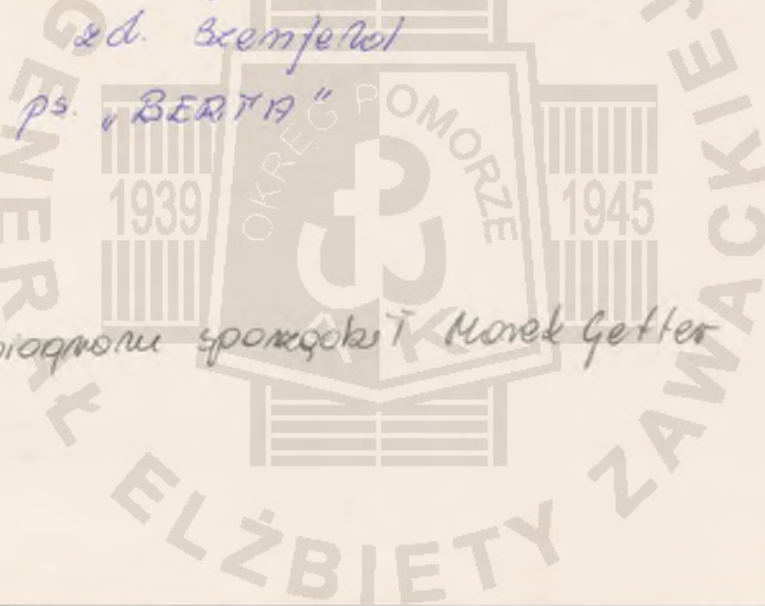
2ob. WTK nr 31, 3 VIII 1945
"Kobiety w Towst. Wersz."

D.k. II 2002.

12
H-WQ

4

7 574
11 1974
BIPKO Jamina Marni
Fowst. Marni.

zd. Bzemfelot
ps. "BERTA"

biogramu sponsobera Marek Getter

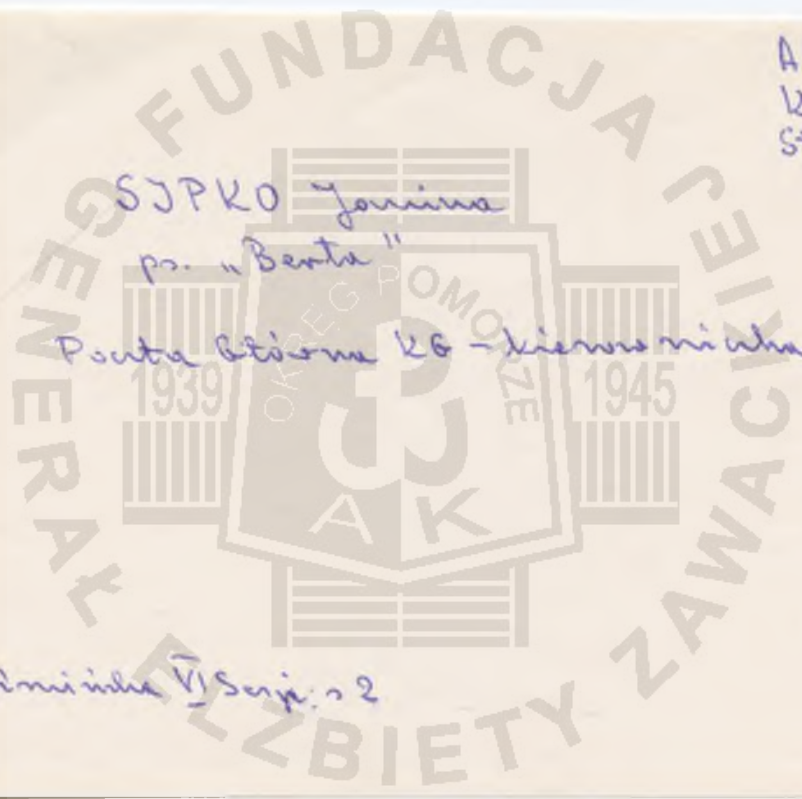
K. Marni '97

i

AK
KG
St. Stefan.

SJPKO Janina
ps. "Berta"

Posta Główna KG - Warszawa

ant. Kurimieńska VI Serji: 2

Berta '97

i

AK
KG

SJPPKO Jedyni
ps "Berta"

tytułowi konspiracyjni

1939

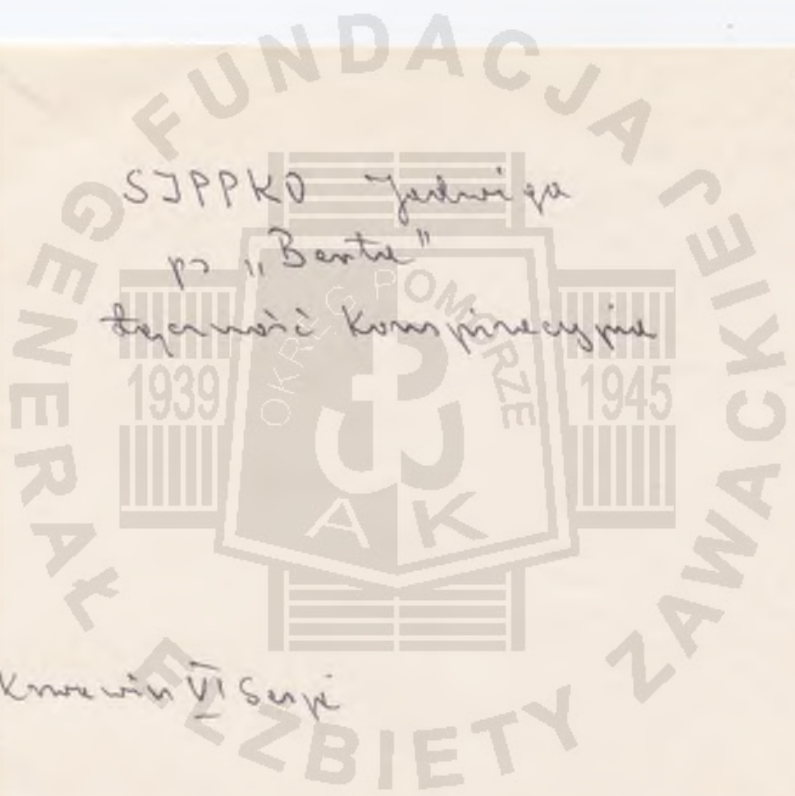
1945

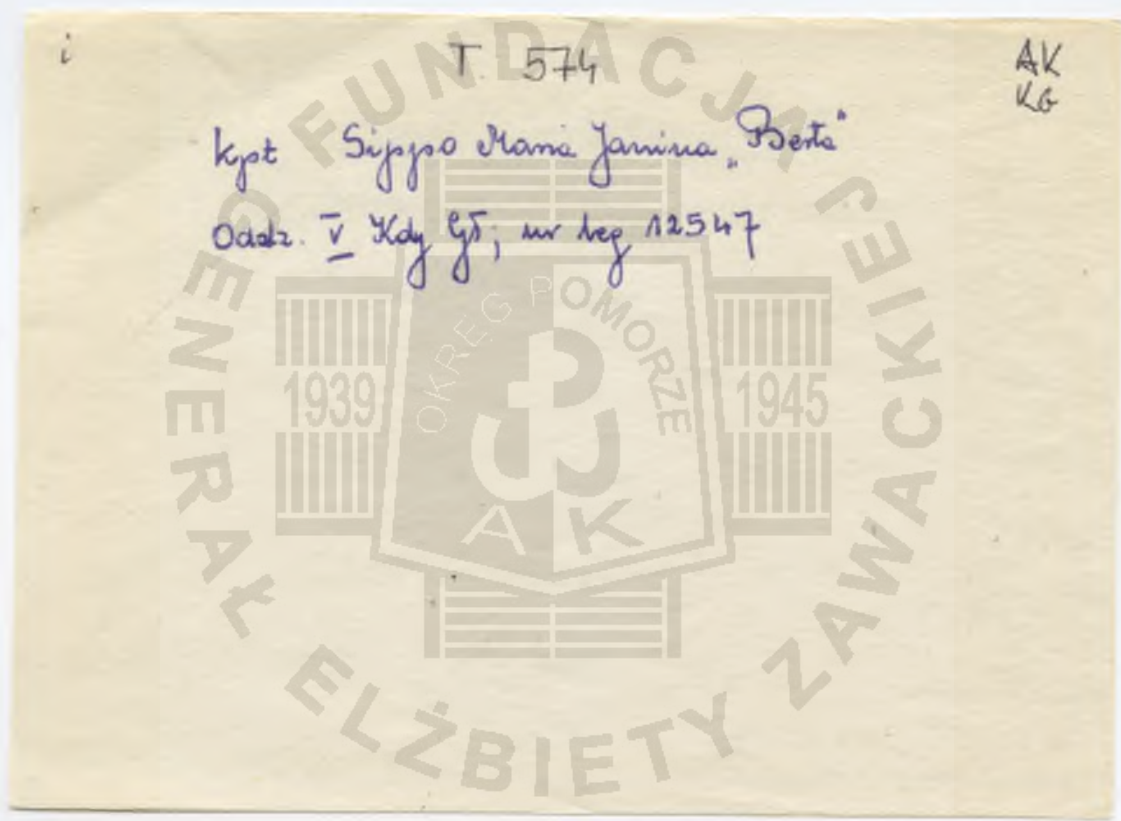
OKRĘG POMIĘCZE

ant. Ney-Knowwin VI Serpi

K Bzd 87

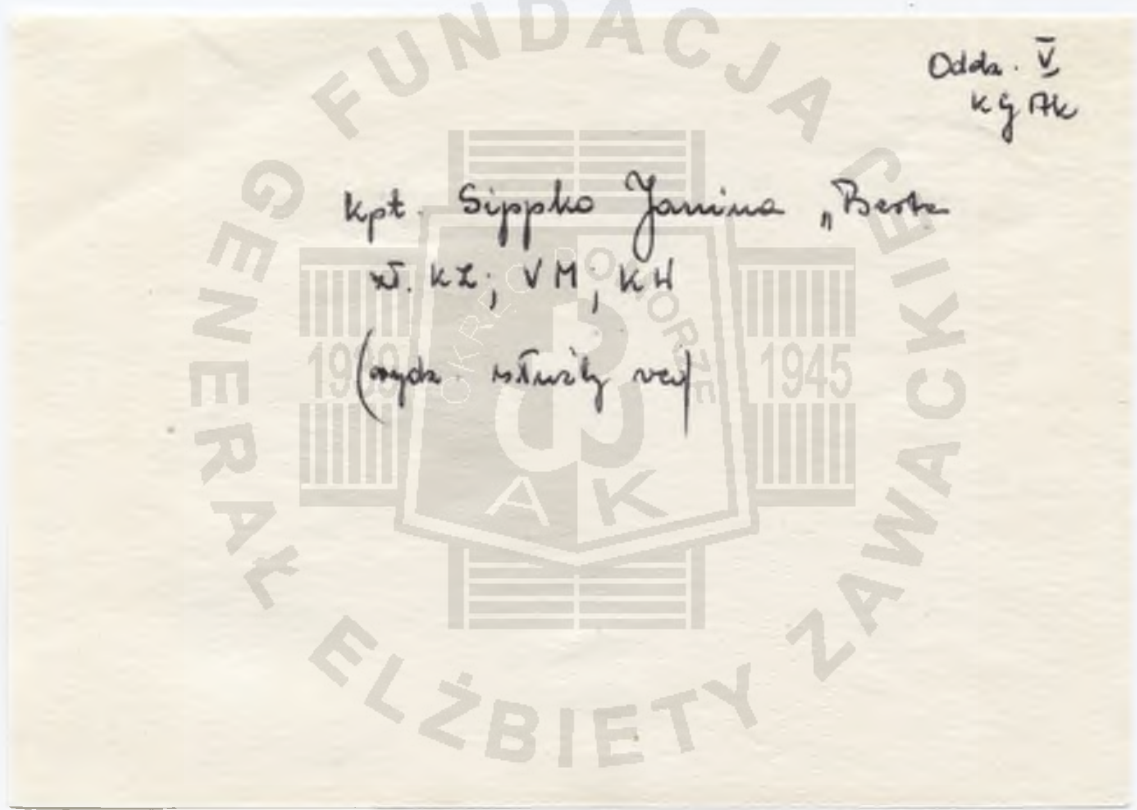
T. 574

AK
KG

Krypt. Szyfry Maria Jankina „Berta”

Odsz. v Kody 95, nr leg 12547

FUNDACJA
OKRĘG POMORZE
1939 1945
AK
ELŻBIETY ZAWACKIEJ

Odda. V
K. g. AK

kpt. Sippko Janina „Berta“
xj. kZ; VM, KH
(mędz. historyczny)

FUNDACJA
GENERALNA
ELŻBIETY ZAWACKIEJ
1945

i

VM

KQ
PK

Sippko Janina

W Warszawie zmarła

śr. JANINA MARIA SIPPKO
z Szenfeldów

kapitan AK, ps. „Berta”, uczestniczka walk niepodległościowych w szeregach POW, Ochotniczej Legii Kobiet i in., odznaczona Krzyżem Orderu Wirtuti Militari, Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami i in.

NTK nr 14 z 7.IV 1974

Uly
Sippke Janina u Berke

ITK
Kc

- w Poznaniu od ... kierowała punktem łącz-
ności przy ul. Kępczy
(tam była przegladalnia u Zella; Bauer Janina)
- awansowała razem z m. Bauerową 12 1951 (u Kępczy
mieszkała), strona zobowiązań
- sędziwa
- zest. Kępczyka Bauer Janina (relacje o Poznaniu)

i

SIPPKO Yauime
ps. "Beute"

AK
KG
V Oddz.
-

- "od jesieni 1938" kierownik Sekretariatu
Biura Kwotowy Główny DG SZP, szef
poczty wewnętrznej i zewnętrznej;
następnie szefowa Centrali Pocztowej
Oddz. V KG 2W2-AK; uczestniczka powsta-
nie warszawskiego

Job. "Polskie Podz. na terenach Zach. Ukr. i
Zach. Białorusi", T.1, s. 603, 605

DK I 02.

i

UM

V M T. 574

AK
KG

SIPKO Szenfeld Jomina

ps. Berta

- kierownicza centralnej poczty
Kom. GT V-go Oddz. Sztabu -

- "Begonia" - o zmiennej później
nazwie na "Pudle" i "Raszki".

Odznaczona Orderem Wirtuti Militari
V-ej klasy oraz Krzyżem Halecznych.

zob.

H. Downamowicz, Zapiski z pamięci, s. 51

B. Ku. '89

ZWZ-AK
Warszawa

V M

SZENFELD SIPPKO Janina Maria
ps. „Berta”

Centrala Poczta Komendy Głównej Miotłom
Kierownictwo Oddział V ABC - PKO

Lob.

Żołnierze Łączności Walczącej Warszawy
Kazimierz Malinowski

Instytut Wydawniczy Pax
Warszawa 1983

DRut
03 2003

54 18

ī

VM

KG

AK

ՏԻՐՔՈ Յանինա Մարտե
ps «Berta»

AK հունիտ «Կառուցումը Օրոշ. Մոյ. VM Բոստ.
Վար. և «Մեծիկա Դաստ. Ենպեժ. Բոստ. Վար.»
N-նո 1997 Տ. 122.

և Բոստ. Վար. կերտնիկա Բոստ. Գժոմի և Օժժիժե
Զգուժի Կոմպիւտերայ (VK) KG AK, Կերտնի
և Իտժիժե Գրոյ «Բժնոս».

Զժ. «Տժւնժա Բժլեկ ...» 11. 6. Տ. 193.

Գոյ. X. 2000.

Włk
Kyt Szipko - vel Szipko Janina i Bełki

PK
102

... "Kwasale" opis jego codziennej pracy
przyjmowania ^{niepoda} ~~niepoda~~ w lokalu na Pańskim 3 - I p
miej. ^{szk. cyfrowe}
2 7 oddziału dawadanie
I sut kcep 0.5, ^{szk. i} Kwiaty 95 - Drogomilski
II "Bełki" z 65k [Kłap anore - 22]. Kwasalecki i
bardzo ceni ty stare piwo i serki, 4 wojnie 1918-20
odważna kumarka Alek D. chre WP a obecnie kwas-
miekie Powsy 95 domy "B"
III "Tobruk" kumka Kwiaty 95. " " " " itd
zab. S Podlaska, " Wolności... " 5. 64

i

AK
KG

SIPKO

Yeuime

ps. "Berte"

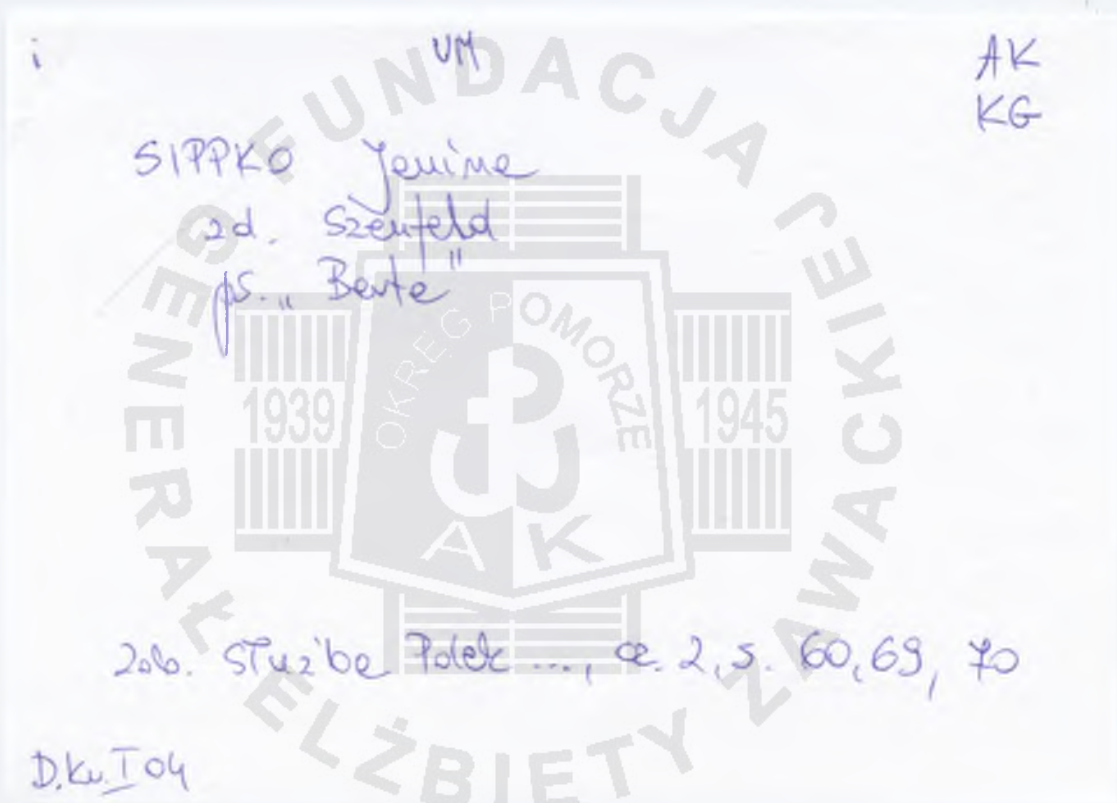
1939

1945

2ob. Kowalska J. "Kobiety z binne szafrowu",
WTK 1979/10, s. 6

b. kw. 5103

i

SIPPKO UM
Jemine
2d. Szentfeld
ps. „Berte”

AK
KG

Zob. Służba Północna ..., cz. 2, s. 60, 69, 70

D.ku.T04

VM

52 P-262-17K
Warsawa

SIPPKO Majna

z d. Szenfeld ur. 1894

ps „Berta” Kpt AK.

Kierownik z trzech central punktowych
Komenody Głównej „Bełonia”

Centrala „Astra” - Komendant Główny

AK „Bełonia” Oddział V K.G. Cykonia

Szefa” sztabu. Powstanie warszawskie

Krzyż Witali Militari

Zob. Biuletyn Informacyjny SZZAK
październik 2000

Hanna Downarowicz ps „Halska”

str. 48, 49, 50

DKet
2004

		T. 574	Mr. Karty 453
1	Nazwisko	Sipko	
2	Imię	Marion c. Edwarda	
3	Data wstąpienia	22.12.1894	
4	Stopień wykształcenia	Kpt	
5	Organizacja	AK	
6	Przedmiot org/jedn	Oddział V K g	
7	Funkcja	-	
8	Nr. Karty	12547	
9	Źródło	protab i uchodźstwo	

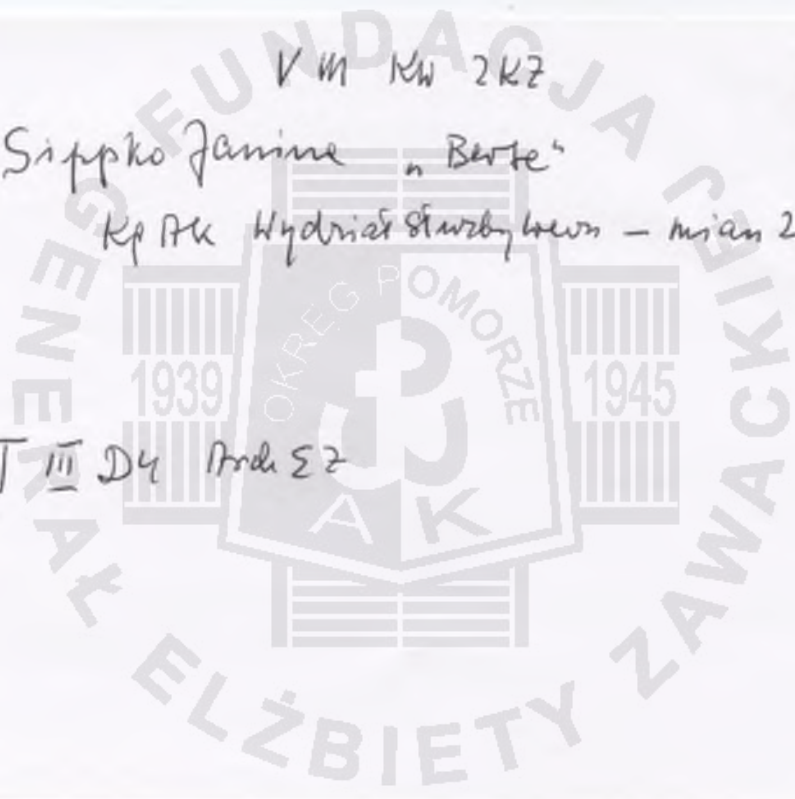
V III KW 2KZ

AK
421a

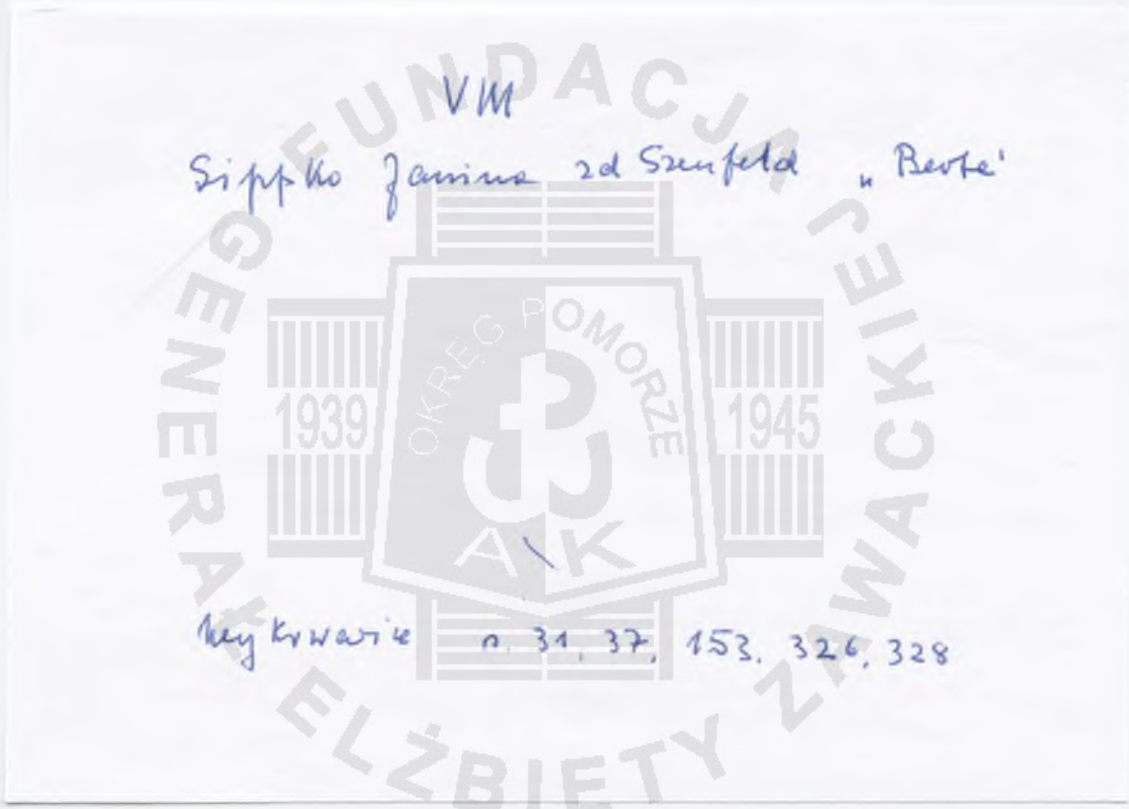
Kpt Si p pko Janina "Berta"

Kp AK Hydrograf Służby Morskiej - Mian 29 IX 94

J III D4 Andr SZ

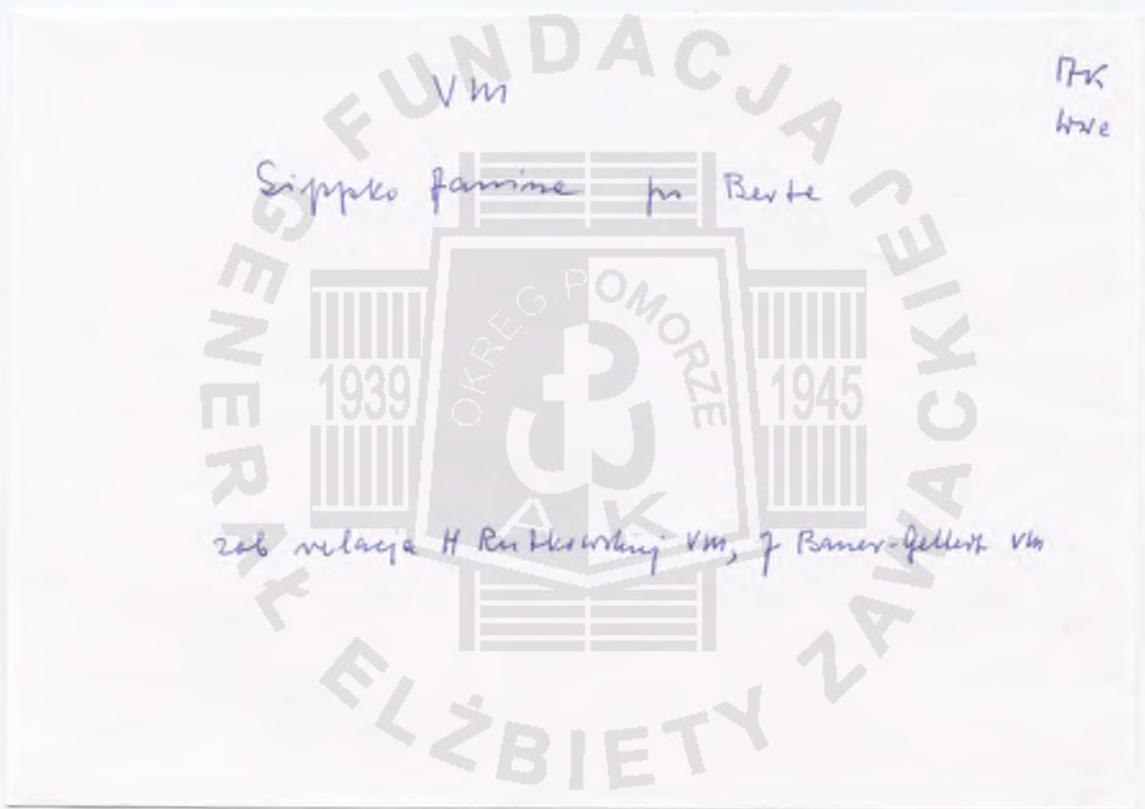

2921

VM
Sipfko Janina 2d Szarfel "Berte"

Kry kwartie n. 31, 37, 153, 326, 328

Vm

17K
Wve

Siępko famine in Berke

1939

OKRĘG POMORZE

1945

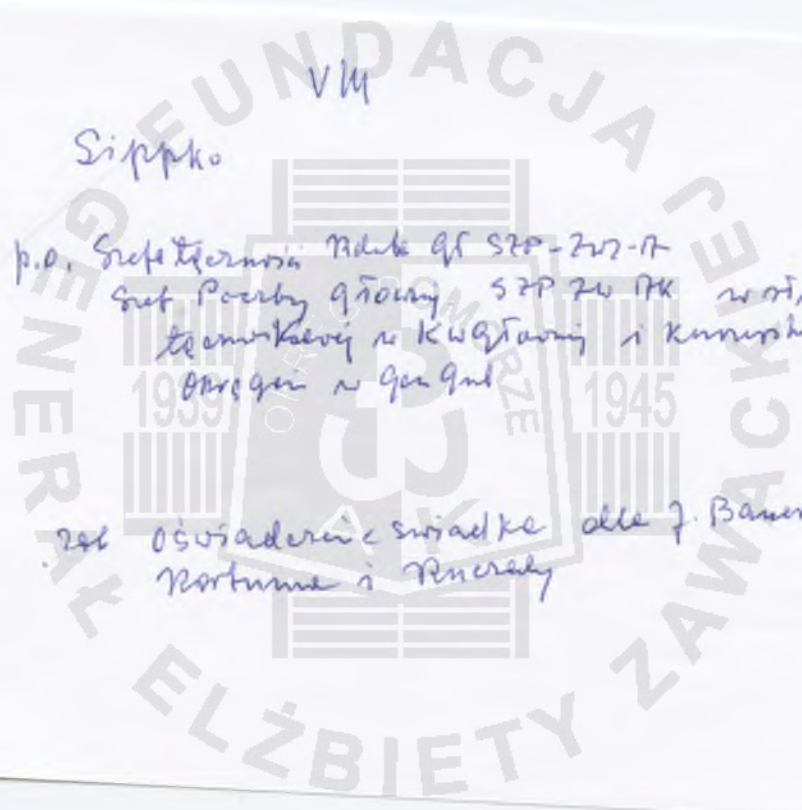
zob. relacja H. Reikowicz Vm, J. Paner-Geller Vm

5777

Sippko VM

p.o. Siek Kiermasi Adute of SPP-202-17
Siek Poerby q'oway SPP 20 17K w otuski
te omwkaewy w kwatany i kumwshij 2
1939 1945

200 Osowaderewi swiadke alle J. Bauer
Rortume i Reredy

i

UM

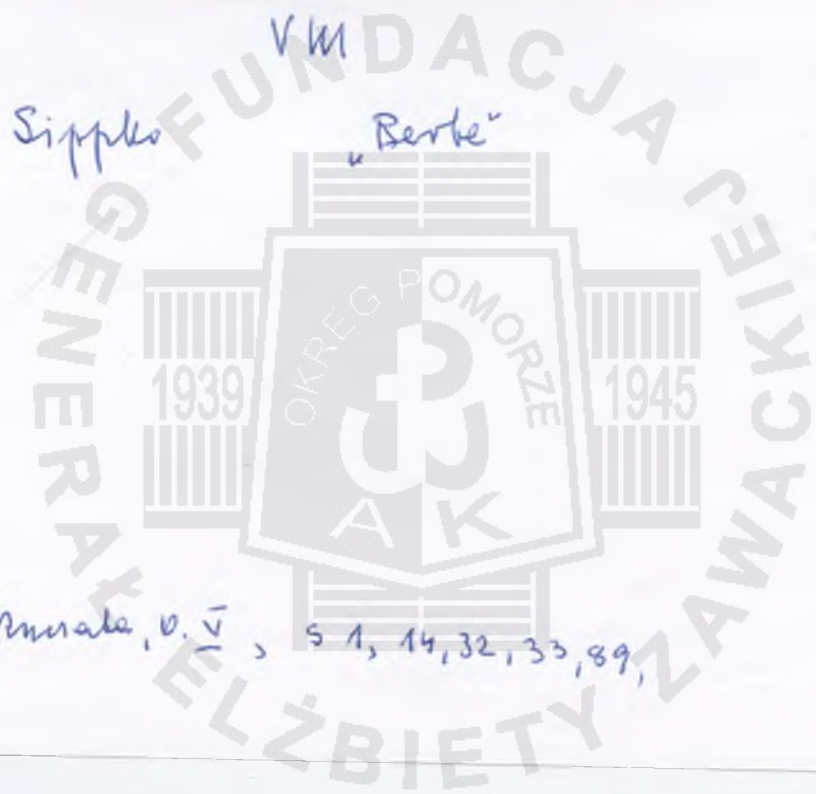
JK
KG

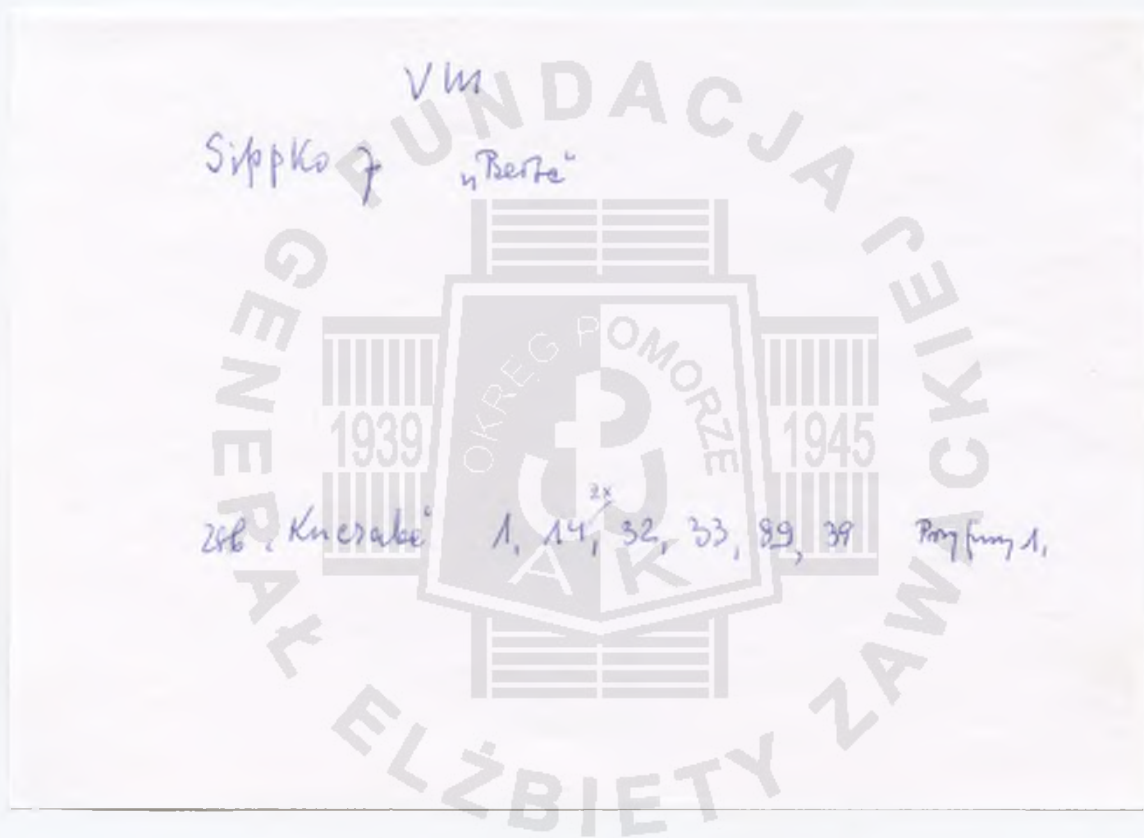
SIPPKO - Szentfeld Jenine

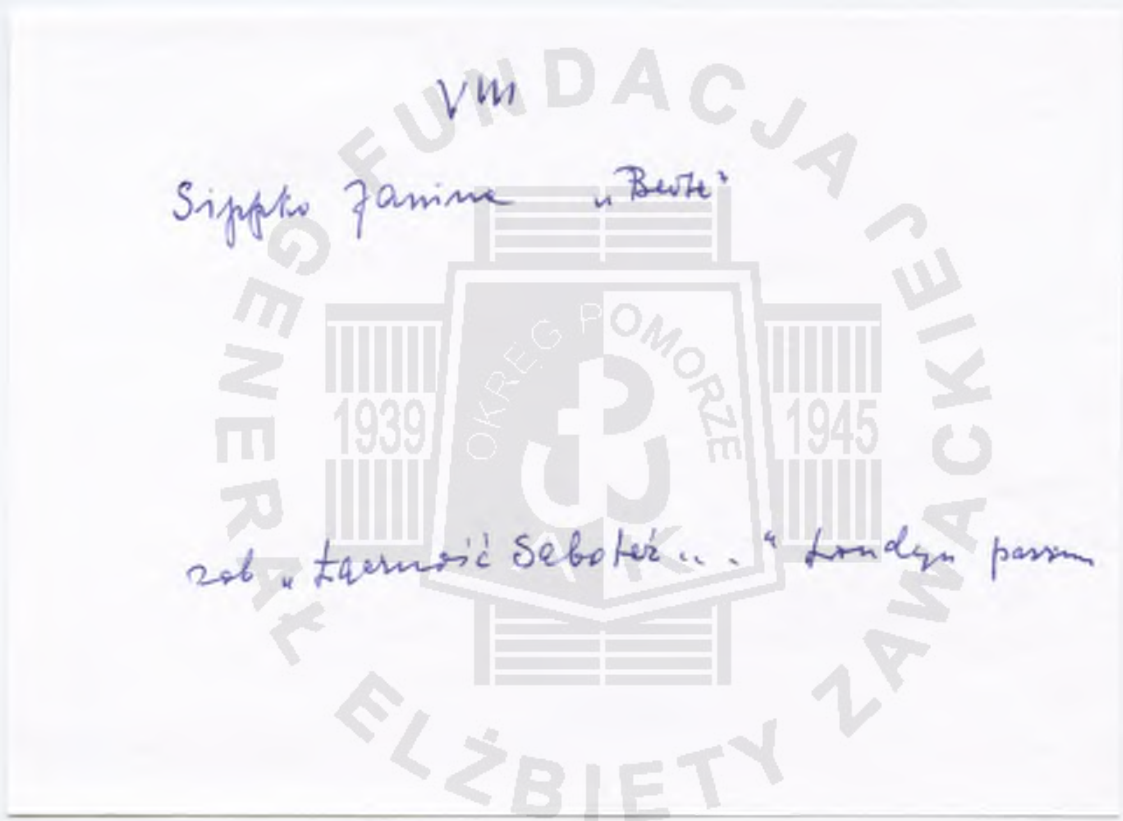
- jest oświadczenie Pluty-Czoch

Zob. SPP - posiadanie J. Kuczyński IX 2001
(Zob. do p. 226/2001 koresp. E. 2/

dkw. X 2001.

kpt . SIPPKO Janina ps. Berta" z d. Szenfeld

VM, ZKZzM

ur. 1894 w Warszawie, do 1939 r. maszynistka w Kier. Zaopatr. Lotnictwa.

Od X 1939 r. SZP-ZWZ-AK. Kierowniczka jednej z trzech central pocz. KG

Kom. Gł. AK - Szef Sztabu - Szef Oddz. V KG. Kier. poczty „BEGONIA” sekte. Szefa

Oddz. V. Powst. Warsz. bezpośr. przy Komendancie AK gen. „Borze”

zob. Biul. Inf. Nr. 10/2000

J.K. 2001

MS/1112

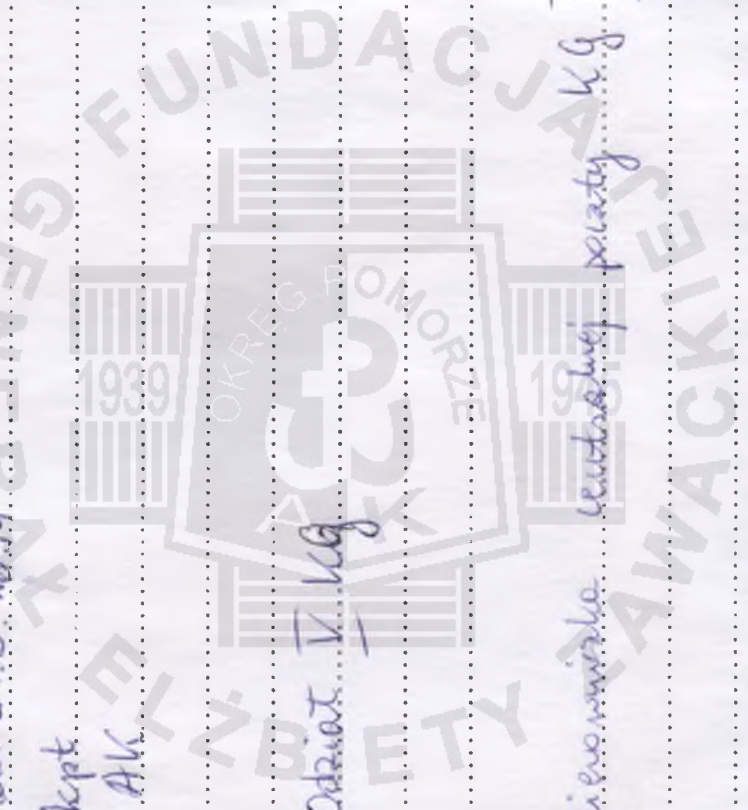
9994

1. N Sippko - Saemfeld
 2. I., ps. ^{Młyn} Janina ps. "Berta", c. Edwenda
 3. ur. 22. 12. 1894
 4. st. kpt.
 5. Org. AK

6. przydz. Oddział IV KG

7. funkcje kierownik Centralnej poczty KG IV - go. Oddziału

SPP 8. nr 12.547
 9. źr. protok. 1, uchodźstwo, pensja 2. 612 i 718
 warty 453 PK 5157
 PK 27 smyła PK 11.566

1. Sippke, Maria, Jajina, 1939, kpt, 125h7, AKOK warsz, ps- Berta, s.62
2. HW 1978/130 KHK
3. B Palak, Wętkow Zwiędz s. 356, kpt Sippke Maria Jajina, "Berta", Komf. 1537, 6.9.63

PSB

+ 5 2 8 9 10

HW / 1978 / 130

KSERO DOKUMENTÓW

Dotyczy VM Jenine

Sippko t III

Arorka VM Sippko

- przystąpienie

Regime Kesidke

21X06

(zob. do p. 1277/06/)

T. 544 / WSK

AK
KG

SIPPKO Janina Maria
zd. Szwefeld
ps. "BERTA"

VI Fotografie

4zdj + 2kgarty

FUNDACJA
Archiwum Pomorskie Armii Krajowej
ul. W. Garbary 2, tel. 65-22-186
87-100 TORUŃ

VW

AK
KG

Fot. Sippko Jamine

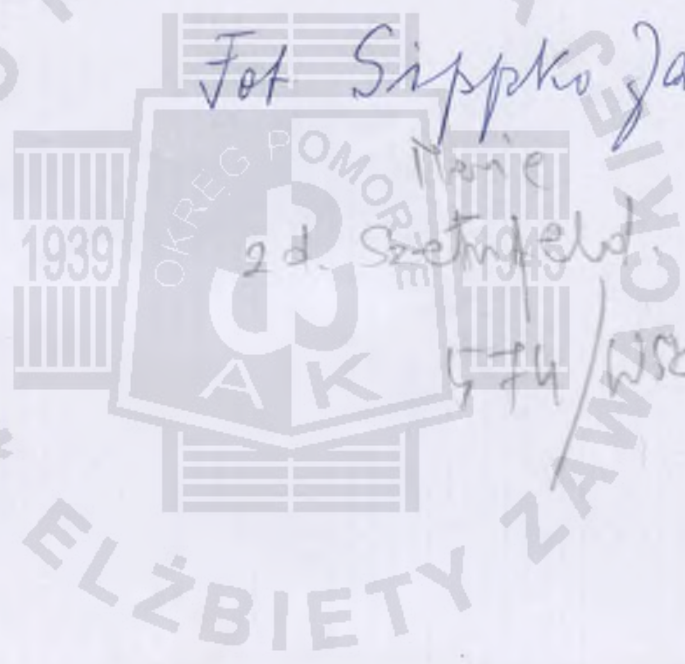
Marie

2 d. Sztetefeld

574/1939

DRUKI

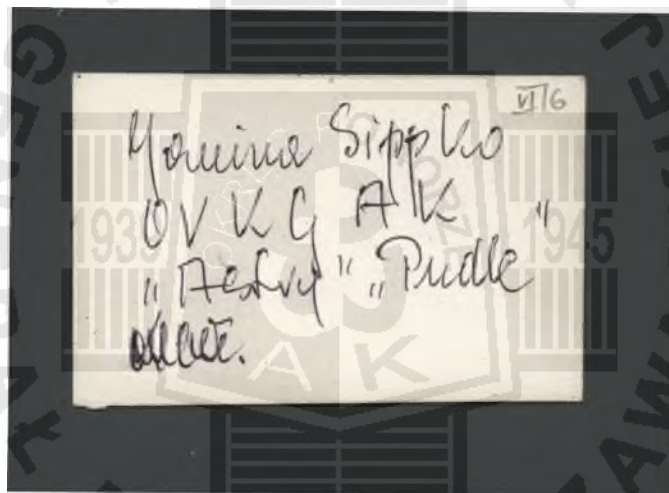
DRUKI

FUNDACJA

GENERALNA
ELŻBIETY ZAWACKIEJ

1939 1945
AK

Yonina Sippko
OVKG AK
„Fedy“ „Pudle“
allie.

176

11. X. 1933

Yarina

Sipplówna - Rentelolinna

23. XI. 1894 m. Wamur

adres: W-wa Praga ul. Grabowska 30

c. Edmunda i Anieli

z Województwa

KN 28.XI.1933

CAW

ram. 4. XI. 1933

Uste

Prysteli M. Sulej i U. Miszel (Kd. 1751/USK-412)

STOWOZISKO KAWACKIE
FUNDACJA
GENERALNA
OKREG POMORSKI
1939 1945
AK

Sipplis - heubel L.

CAW

Janina Sipplis - heubel L. 1939-1945

VM

T. 574 / WSK

AK
KG

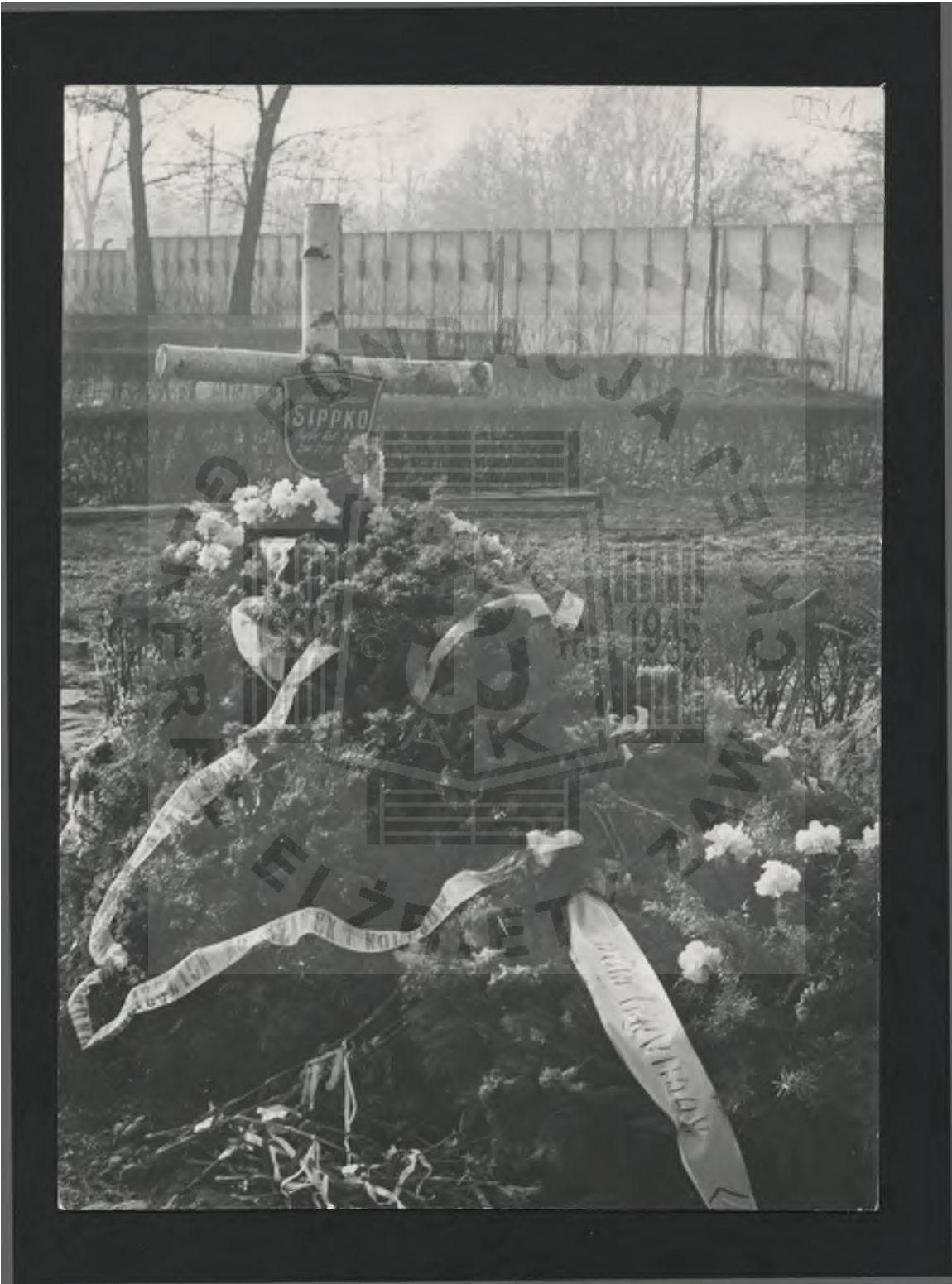
SIPKO Jarzina Maria

z d. Szenfeld

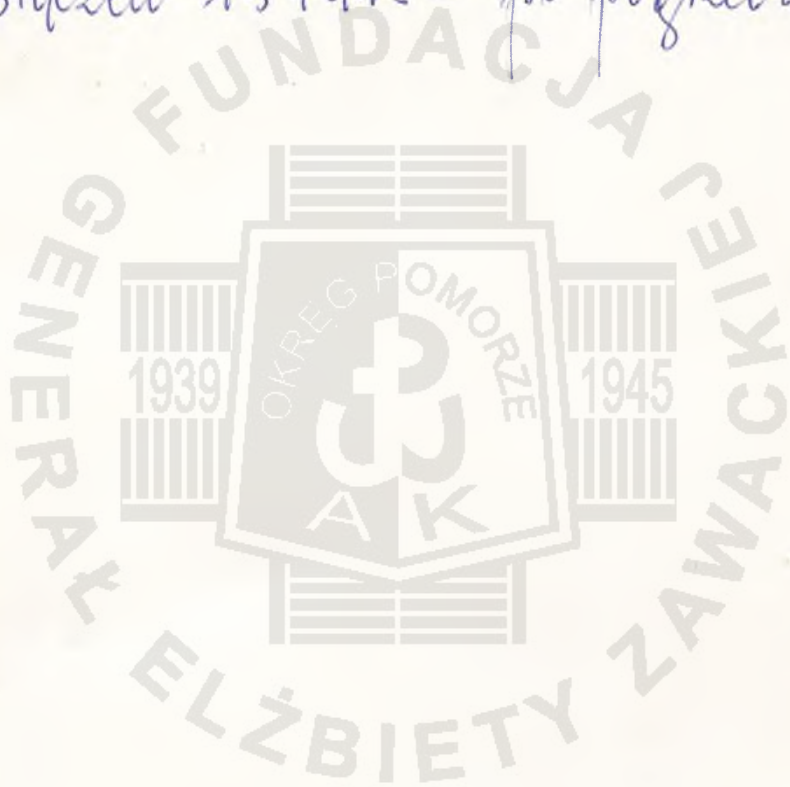
VI. Fotografie

1. zdj. grobu, 1974, oryg. (13x18), str. 1

7 Głobł mami Hermany Sippko¹¹²
Cmentarz Wojskowy Warszawa
styczeń 1974r. - po pogrzebie

SIPPKO Janina Maria

T. 574/WSK

Firma Handlowo - Usługowa
„DIADA”
86-200 Chełmno-Grubno
Tel. 86 - 28 - 48